

Lục Tỉnh Tân Văn

聞新省六

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

GIÁ BÁN	
TRONG ĐỊA-PHẬN ĐÔNG-DƯƠNG	
Một năm..	4 \$00
Sáu tháng..	2 50
Đổi chỗ ẽ.	0 \$20
ĐẠI-PHÁP VÀ CÁC THUỘC ĐỊA	
Một năm..	12fr 00
Sáu tháng ..	7 00
Mỗi số.	0 10

Số: 450
 NĂM THỨ MƯỜI NGUNG SỰ BÁN LẼ TỪ SỐ 19 Octobre 1916
 23 tháng chín Annam Năm Bình-Thân

DIRECTION ET ADMINISTRATION :
 F.-H. SCHNEIDER, 162, Rue Pellerin, Saigon

PUBLICITÉ
 ANNONCES LÉGALES ET JUDICIAIRES
 La ligne de 0.065 de large. 0850
 Le décompte des lignes est calculé à raison de 4 au centimètre quelque soit le caractère employé.
BỔ CÁO
 Những lời rao về việc buôn bán nếu gửi thơ đến Bộ-quản thi Bôn-quản sẽ g i cho một cái bản để giá phải minh

KÍNH CHƯ KHÁN QUAN

(A nos lecteurs)

Vi muốn cho toại kỳ sở-nguyện xưa nay của phần đông trong khán quan là thái tử nhứt-trình lại nhỏ và bớt trang rời thường hay xen vào giữa bốn trang kia bởi trang ấy làm bất tiện cho việc đóng kết nhứt-trình, lại trọn bộ, thì nay Bôn-quản kính cho chư vị hay rằng từ nầy về sau tờ báo *Lục-tỉnh-tân-văn* in ra cỡ nhỏ bằng nửa tờ trước theo như tờ báo khán quan đọc hôm nay đây.

BÔN-QUẢN

MỤC LỤC

- 1 - AU-CHIẾN TÔNG THUẬT.
- 2 - NGƯỜI ANNAM ĐỐI VỚI CUỘC CHIẾN TRANH
- 3 - ĐIỀN BẢO
- 4 - HƯƠNG TRUYỀN.
- 5 - SAIGON THỜI HẢI CAO-Q.-ĐIỀU.
- 6 - LỜI SẮC DỤ CỦA ĐỨC GIÁM QUỐC
- 7 - NGƯỜI NƯỚC TRUNG-LẬP LIÊN VỆ NƯỚC PHÁP.
- 8 - VÀI LỜI NHẮN VUI BAN THANH NIÊN THÂN-VẬN-CHÍNH.
- 9 - AU-CHAC CHIẾN SỰ.
- 10 - AI TIN.
- 11 - ĐẢN TÂN-HỒN QUANG MỘT NG.V.SONG
- 12 - THÔNG-BÁO (Đông-dương). CỤC ĐÓNG.
- 13 - THẬP TỰ QUẢN ANH HÙNG KÝ. LÊ-T.-LÂN.

ÂU CHIẾN TÔNG THUẬT

(Bulletin hebdomadaire)

Quan Thira-tướng Đức Bethman-Ho lxxeg nhóm hội nghị mà diên-thuyết một bài rất dài về hai tờ hạ chiến, thơ cho nước Italie và Roumanie, lại tỏ cáo các nước đồng-minh quyết phân thủy nước Đức, cũng quyết hăng vó phương giảng hòa hai đảng; sau hết quan ấy nói làm sao cũng phải vay thêm bạc đặng mà làm trọn hai đều: *thủ và thắng*:

Ấy là những điều chúng ta mới đọc trong tin diên-báo mới tuần rồi.

Bài diên-thuyết này thiệt là trong phần vô những lời diên-thuyết kiểu căn của quan ấy hồi trước.

Bình thường con gái cũng có một ngày không dám soi gương e ngó thấy cái duyên đã phai lợt mà rầu rĩ. Quan Thira-tướng Đức cũng làm như vậy, quan nói trên đây, nay không còn dám ngó vào cái gương giặc này kéo dóm thấy hậu vận cực khổ sẽ hồng lòi cho.

Giả như chánh-phủ Đức không bày lời dối già mà phỉnh gạt con dân, thì ai nghe lời diên-thuyết chót này mà còn trông cuộc toàn thắng mai sau.

Sao mà phải *Thủ*? Vì là tư hướng đã bị đồng-minh vây chặt, đến đời đầu cho có vay được tiền thì cũng khó mà thủ cho lâu nữa.

Còn *Thắng*, thì chính quan Thira-tướng đã biết rõ hơn dân trong nước rằng thắng không đặng, nhưng cũng phải dùng tiếng thắng như là lời nói lẫy nói đương vậy thôi.

Nay trước mặt vua Đức thì có các đạo binh Langsa toàn là người thanh nhân đặt lệ hỏi chưa khai chiến, mà chánh là con cháu của dân Gaulois là một dân rất mạnh mẽ xưa đời binh Lamã của tướng Pompée chạy tan tác.

Một tin dầy thép khác rất đáng tin, nói rằng việc sanh nhai tại xứ Đức, càng ngày càng suy đồi; các người trung lập đến đó làm chứng đồ ăn của ổng họ dùng thật hư tế quá lẽ; đến đời dân trong các thành lớn nhiều khi phải dấy nguy vì đồ ăn hư hèn và thiếu hụt.

Cho đến ngày nay việc vay nước Đức tuy chưa làm hại chi cách nặng trong việc sanh nhai người Đức, nhưng một sự vầy các cửa biển và trong nước không đủ của nuôi dân thì đủ tỏ bèn ta phải thắng mà thôi.

Cũng còn một sự may cho ta nữa là binh lính Đức nay hao mất quá lẽ, binh mới thì không còn mà thay thế lính cũ, ấy là một cái hại to hơn là sự thiếu tiền bạc và cuộc sanh nhai rồi rấm.

Những tin diên-báo sau chót có những câu quang hệ rằng:

Từ ngày Đức-binh thất thủ tại Verdun thì trận nào cũng bại, đánh đâu thua đó mãi.

Bèn ta thì binh-khi rất nhiều, việc quốc-sự toàn hảo, tiền bạc dầy dầy, thần dân sĩ thứ yên bề làm ăn như thường.

Ông quan Thống-chế Pétain cảm quan danh Đức-lực trong trận Verdun có nói lời này đáng phục rằng: Phe binh vực nhơn quyền đã được

hiều điểm thắng trận, còn phe già man chỉ thấy sự nguy tới luôn.

Lời nói ấy tuy là vàng tất mà ý nghĩa cao xa, chỉ nghĩa là binh Langsa bởi thấy nhiều điểm lạnh mới đoán chắc về phần mình, ngược linh ta vững chắc như lũy sắt, bao nhiêu sống binh Đức bỏ vào phải vỡ tan nát.

Nói tóm lại cũng nhờ một trận Verdun mà binh ta vang danh mạnh bạo, bèn nó càng ngày càng suy nhược.

Ta hãy một lòng tin cậy lời quan Pétain. Chắc sao ta cũng thắng được loài già mang.

Người Annam đòi với cuộc chiến tranh

(Les Annamites et la guerre)

Thăm thoạt cuộc chiến-tranh đã ngoài hai năm trời rồi... trong khoảng hai năm ấy, người Annam ta nghĩ luận về cuộc chiến-tranh những gì, tưởng chẳng cần phải nhắc lại ở đây. Mà không nói được ra thì cũng anh ạch trong lòng; giả thử người qui-quốc l.c nào cũng gởi thư người Annam, biểu thâu được lời hơn lẽ thiệt của người Annam ta cũng nhau to-nhỏ trong khi nghe tin vui, tin buồn về cuộc chiến-tranh, thì mới rõ được thật tình người bôn-quốc. Chỉ tiếc rằng người qui-quốc thì ai khi gĩa gĩa dân Bảo-hộ mà dân Bảo-hộ thì ai khi được dịp cũng với người qui-quốc để tỏ nỗi niềm về tình hảo-á của hai nước từ khi chính-chiến đến giờ. Bởi vậy cho nên, thỉnh thoảng làm như người qui-quốc hơi có ý ngờ vực lòng trung-tục của ta, tưởng rằng ta còn có ý riêng vì lợi kế-thứ của «Van-minh», «Nhân-dao», «Cộng-lý», hay sao?

Thường nên phân giải một vài lời về điều ấy.

Annam ta đầu đầu lại không nói rằng; cuộc chiến-tranh này phân gióng người ra làm hai đảng: bên thì vì *Cộng-lý*, vì *Tự-do*, vì *Nhân-dao*, theo đuổi một cái chủ-nghĩa chung của loài người, vậy ai mà chẳng một lòng đem hết tài lực của mình để làm cho hưng khởi «Cộng-lý».

«*Tự-do*»..... người đầu đầu kia còn đua nhau giúp Đại-pháp, hưởng chí là người Annam, nhờ ơn Đại-pháp đã hơn năm mươi năm trời nay, được soi vào ánh-sáng văn-minh, mà lần lần hiểu thấu được tâm lòng qui-bào của người Đại-pháp đối mình bấy lâu nay, lại chẳng một lòng với nhà-nước Bảo-hộ hay sao?

Khi mới gầy ra cuộc chiến-tranh, nào nghe tin quân Pháp thắng trận, nào nghe tin Nhật thắng trận, thì sao ước, vui mừng, hân hê như là cuộc thắng, lại chính ngay ở nước nhà. Khi nghe tin như là quân Đức kéo đến nước Bỉ, qua sang đất Pháp, thì ai chẳng chau mày ủ mặt, nhưng chỉ phiên giã bên kia thế trận, thì đại-quản Nga vẫn vọt kéo đến địa-phần nước Đức nước Áo. Từ khi quân Pháp đại thắng trận sông Marne đến giờ làm cho quân Đức không còn dám to-tướng đến thành Paris nữa, thì người Annam ta an tâm rằng bên vì Văn-minh, vì Công-lý chẳng khi nào đến nỗi nung thè nữa, từ đó về sau, chi có tin vui mà thôi, chớ không tin nào đáng làm cho phải lo lắng nữa.

Đó là nói về bên vì «*Văn-minh*» «*Cộng-lý*», chính là Pháp-Anh, Nga, và những tiều-quốc cùng một phe.

Còn như Đức Áo, Thổ, thì ai là người lại không nói là đáng ý Cường-quyền toan kế vùi dập công-lý, để xâu xé giảng sơn của tạo-hóa trên thế-giới này, Đức, Áo tham tâm như vậy đã từ bốn năm mươi năm nay, cho nên trong khoảng ấy chỉ chuyên về việc chiến-tranh, nào sửa sang binh-khi, chế tạo ra từ thứ máy diệt người ghê gớm, nào luyện-tập, quân-linh, lại ra sức rèn luyện nào-chất khắp trong dân-dânng để ai ai cũng nhiệt-thành làm điều ác.

Người Đức, Áo, có ý gầy ra cuộc chiến-tranh này tính có nửa đời người, tưởng như khi ra trận thì mới được gan, rạch được ruột nước cứu-địch, chỉ một trận át là vào được chính trong-trung nước Pháp... để đầu công lao trong năm mươi năm trời mà chỉ tàn hại được một mình nước Bỉ mà thôi, mới tàn vào được chút diêm miền Bắc nước Pháp thì lại ngay một cái thành người vùng như sắt đá ngổ cẩu lại. Từ đây các nước Đồng-minh, ở nơi chiến-địa thì giữ gìn để cho quân Đức không tài nào tiến được nữa, mà ở trong nước thì dân

dầu cũng ra sức đức sùng đức đạo, luyện tập thêm quân-i để chờ dịp ngày lao-tru được nổi giã-man bạo ngược.

Trong hai năm trời, người Annam ta hiểu thấu được thể-trần Âu-châu, cho nên vẫn bình-tâm như thường, như là từ khi thành Verdun không còn chút gì nguy hiểm nữa, thì lại bình tâm rằng từ đây thể-trần Đông-minh đã thành thể chúa vạc rồi, không còn phải lo điều gì nữa.

Mấy tháng trước quân giặc khởi chiến đường bao, mà bây giờ cứ chịu đứng chốt một chỗ, thế nào Đông-minh mặt nào cũng khởi chiến, đầu đầu cũng lán lán

tàn phá, như vậy thì trong tay đã nắm vững cuộc toàn thắng trong tay. Nhưng cách giao-chiến Đông-minh trong hai năm trời nay, không khởi chiến trước, mà chẳng khi nào chịu nhục, những từng bước đất, thì ai lại không chịu tổn quân lính, thì ai lại không chịu tổn đờ mồi là mưu lược thâm thùy, mà lại nuôi được sức nhà-binh để độ cuộc thắng ngày sau.

Annam ta ai lại không hiểu rằng cuộc chiến-tranh này tất nhiên phải kết cục ra như thế, bởi vậy từ mấy tháng nay, ngày nào cũng chỉ mở mắt để xem tin thắng trận thôi.

ràng giấy vay thêm đặng 1500 triệu marks (một marks bằng 11.25) và Đức quốc gọi binh đến con nit 17 tuổi.

11 octobre 1916.

Mặt trận Ý

Truyền tin ở Rome cho hay rằng binh Ý đánh tháo lui bảy trận tiên chiến của quân nghiệp tại các trận thế ở trong gò Vanoi Cismoncison.

Tàu chìm tại Đại-tây-dương

Báo Reuter từ điện tin nói rằng chiếc tàu của nước Anh tên Westpoint bị đắm chìm tại Đại-tây-dương. Chiếc tàu của nước Anh Serathdere đi từ Nhiêu-do qua Bordeaux bị đắm chìm, hai chục người đờ đang chiếc Feunantuchet mà thoát thân. Chiếc tàu của nước Anh Stephanô chở 30 người Huê-kỳ, có 4 người đờ bà cũng bị đắm chìm tại ngoài biển khơi ở Nhiêu-do, bỏ bành và bè ban đều cứu khỏi

et Cie lại bày ra một thứ huê lợi đã định trong điều thứ ba :

	Mỗi tháng	Mỗi năm
Cho 2 đứn con	25 quan	300 quan
Cho 3 đứn con		
dưới 16 tuổi..	70	840
Cho 4 đứn con		
dưới 16 tuổi..	88	1050
Cho 5 đứn con		
hay là hơn nữa		
dưới 16 tuổi..	100	1200

Người Langsa là thầy ta, là cái gương để cho ta soi, phải chi các ông Đại phủ gia trong Nam-kỳ bắt chước theo gương đó đầu đầu nhau kế nhiều người đi để phụ cấp những người nghèo đồng con cho họ đủ sức nuôi con hoặc đi học chữ, hoặc đi học nghề. Nếu đàng vậy việc phải ấy người đã biết cảm ơn, mà trời cũng còn nhờ phước, và lại nếu con Trẻ nhà nghèo đàng sức các ông Đại phủ gia giúp đỡ, thì chắc số quân tróm cướp, sẽ lữ du-con, số người quê-đốt sẽ giảm bớt.

DIỄN BÁO

(Dépêches)

3 octobre 1916.

Đức Giám-quốc với hai ông Nguyễn-soái Roques và Joffre đi viếng mặt trận Somme.

Đức Giám-quốc Poincaré và hai ông Nguyễn-soái Roques và Joffre có đi viếng mặt trận Somme và có ngời khen bình tĩnh. Quan Đại Thống-soái Joffre có tin từ cho binh lính đàng nhắc việc chiến trờ từ 3 tháng nay : 25 làng đánh lại lại, bắt đàng 25 ngàn binh, lấy đàng 150 cây súng đại-bát, sản quả đường trờ của quân người 10 ngàn thườc.

việc ăn uống ở bên Đức-quốc khổ cực là thường như là tại trong các thành lính bởi sự ăn uống chỏ nên dần trong nước hay đầy loạn và thỏ các nơi đều đờng hết mả đinh công.

Bình Pháp bao vây quân Đức

Điện-báo Reuter tại Luân-đôn có tin điện tin nói rằng vi thông-tin tại số Tham-mur Pháp cho hay rằng binh Pháp bao vây núi Saint Quentin là nơi lợi hại của xứ Peronne.

HƯƠNG TRUYỀN

(Echos)

Đức Vua nước Monténégro mua cà-rà

Một ngày nọ tại Vichy Đức vua nước Monténégro ăn cháu-thành, đàng thường nhơn ở châu-thành, đàng ngồi chơi trong nẻo đường lớn tại suối, đờng có một tên lính bị binh cầm trên tay một cái hộp nhỏ đờng những cà-rà làm bằng tổ phàn. Đức vua bèn kêu lại hỏi rồi lựa một chiếc và móc túi ra một đờng vàng mà trả cho tên lính. Tên lính mừng quỳnh.

Chờng Đức vua đi xa rồi, thiên-hạ vậy tên lính, người thì biểu cắt đờng vàng đó đờng làm cây ghim cà-la-quách, (épingle de cravate) người lại biểu vậy thì anh làm bằng đờng như vậy : **Chiu đờ cho Vua.** Còn tên lính thì tay cầm đờng vàng mà hỏi con rưng, vì lòng mừng quỳnh.

Tàu chìm

Chiếc tàu American của hãng Chi-na, kéo cở langsa, biền vào số tại Fort Bayard mới bị lửa cháy sỏm gần ngày 28 septembre chìm ở gần Hongkong. Chiếc tàu bị chìm ngầm, mất trọn chiếc tàu.

SAIGON THỜI HẢI

(Propos d'un Saigonnais)

Hút su

Có y coi nảm cho như năm nầy, chờng tới tháng 8 cho tới gần Tết An-nam thì thấy hút su luôn luôn, nỏn bao nhiêu người ta thỏn về việc ấy.

Vì hút su không đủ dùng nên bắt tiền cho bề đồi chỏc và thiệt hại cho nhỏn dân lắm.

Người người nói hút su vì bởi số đất không đủ dùng chỏng để Chi-na và Chỏ-và góp nhỏp hết su cắt để danh đờng đời lấy lời.

4 octobre 1916

Mặt trận Pháp

Truyền-tin ở Paris : Binh ta tấn phá tại phía Đông Bouchevannes, ta bắt cầm tù đàng 40 binh, lấy đàng 5 cây súng liên thính. Binh ta cũng trong miết đờ đánh rỏn tan một toán binh nghiệp giết đàng 5 máng. Ở phía Nam Verdandovillers, binh nghiệp đánh qua bị ta đánh thỏc lui rỏo.

8 Octobre 1916 (sỏm mai)

Các quan Đại-thần Hy-lạp muốn đắy cuộc binh đờ

Theo lời điện-tin ở Athènes gỏi lại, ông Kalogiopopoulos có mừon quan sứ Hy-lạp tại Paris hỏi đờ ông Briand về việc nước Hy-lạp vào cuộc chiến trờ, thì ông Briand trả lời nếu Đức vua gỏi chiến-trờ cho nước Bulgarie thì từ nhiên Đông-minh sẽ giúp nước Hy-lạp. Nghe trả lời như vậy vua chỏng bằg lòng nỏn các quan Đại-thần đều từ chỏc.

Thưởng 87.500 quan

Tòa La Cour des prises mới thưởng 87 ngàn 5 trăm quan cho ông quan hai Holbrock cai quân chỏc tiem-thủy-đinh B vì hồi tháng december 1914, chỏy qua khỏi năm hàng thủy-lôi đặt giàng dưới biển, mà bản chim một chiếc thiết-giáp chiến hạm Thổ-nhĩ-kỳ Messouahie và lại bản phá các đờn trờ. Khi bản phá rồi chỏy về binh an vô hại.

Một cái gương tổt

Nhỏ Michelin mới bày ra một thứ tiền cấp đừơng, huê lợi và cấp pháỏ cho những người con cái đờng.

Bỏn-quản xin lược biền 9 đờu trong việc cấp đừơng như sau nầy :

« Chúng tôi muốn giúp các người làm công của chúng tôi đàng đờ vớ việc lo lắng và việc tiền bạc. Vì vậy nỏn chúng tôi bày ra tiền cấp-phỏ cho những người nào khi sanh đàng đứn con thứ nhì, và tiền cấp đừơng khi sanh đàng đứn con thứ ba cho đờn chỏng nỏ đàng 16 tuổi.

5 octobre 1916 (sỏm-mai)

Bình Set-bờ (Serbie) tấn phá

Truyền tin Pháp ở bên Salonique : Binh Set-bờ đánh về phía địa-huyệt ở trên gò Starkograd và tại phía Đông Bắc Kajmaklakum và lại thỏn đờng một cơ phiỏn thú của Bung.

9 octobre 1916

Chúa nhựt nghị

Điện báo Reuter cho hay rằng quan Đại-thần lo về việc thườc đờn nhứt định chỏc chỏng cho làm tại các xưởng thườc đờn ngày Chúa-nhựt.

Một cái gương tổt

Nhỏ Michelin mới bày ra một thứ tiền cấp đừơng, huê lợi và cấp pháỏ cho những người con cái đờng.

Bỏn-quản xin lược biền 9 đờu trong việc cấp đừơng như sau nầy :

« Chúng tôi muốn giúp các người làm công của chúng tôi đàng đờ vớ việc lo lắng và việc tiền bạc. Vì vậy nỏn chúng tôi bày ra tiền cấp-phỏ cho những người nào khi sanh đàng đứn con thứ nhì, và tiền cấp đừơng khi sanh đàng đứn con thứ ba cho đờn chỏng nỏ đàng 16 tuổi.

« Tiền cấp đừơng. — Tiền cấp pháỏ như vậy : 20 quan mỗi tháng cho đứn con thứ nhì trong 12 tháng đầu, và 10 quan mỗi tháng mấy năm sau.

Tiền cấp đừơng. — Những nhà nỏ có 3 đứn con hay là có nhiều hơn, tuổi chỏng 16 tuổi trở lại, thì đàng tiền cấp đừơng như vậy :

	Mỗi năm	Mỗi tháng
Cho 3 đứn con...	540 quan	45 quan
Cho 4 đứn con...	648	54
Cho 5 đứn con...	744	62
Cho 6 đứn con...	828	69
Cho 7 đứn con...	900	75
Cho 8 đứn con...	960	80

Nhưng mà cũng có khi người cha chết đờ con cái lại khỏ chỏc đứn đứn sức làm ăn, cho nên hãng Michelin

5 octobre 1916 (chỏn)

Bình Roumains qua khỏi sông Danube và đả tới địa phận Bulgare

Vì thông-báo của điện báo Reuter tại Paris có tin điện-tin nói rằng binh Roumains có quan Nguyễn-soái Zeltzen cầm binh nỏn đả qua khỏi sông Danube rồi, tuy là sỏng phỏn-thủ bản đờ, cách xa 38 ngàn thườc lường Nam Bucarest và đả nhỏp vào địa phận Bulgare làm cho binh nghiệp ở phía trước phải chỏy nhỏo.

Mặt trận Anh

Truyền tin ở Paris chỏn đầu thứ tư : Ở phía Bắc Rancourt binh ta đánh lấy đàng nầy chỏ địa huyệt của quân nghiệp, bắt cầm tù đàng 212 binh. Binh Đông-minh trong miền Morval và rừng Saint Vaast bắt đàng 200 tù binh. Hỏm quan bản phá quân nghiệp tại Belloy ở San erre.

Chúa nhựt nghị

Điện báo Reuter cho hay rằng quan Đại-thần lo về việc thườc đờn nhứt định chỏc chỏng cho làm tại các xưởng thườc đờn ngày Chúa-nhựt.

Phải biết rằng nhà nước đã đứn su cho nhỏn dân tiem đườg và đả định giá là bao nhiêu, 1 cắt mừoi su, nay Chi-na và Chỏ-và lại đời 1 cắt 8, 9 su ấy là trái phép, và lại nếu họ lấy việc đứn su, làm nhỏn buôn của họ nữa, thì là hại cho nhỏn dân biết mấy, đả buôn bản lấy lời, lại trong số tiền cũng con lời nữa.

Tây chiến đờ

Chỏc-phỏ truyền tin ở Salonique : Vì bị binh Serbie tấn phá trong miết Kajmaklakum, nỏn binh Bulgares phải bỏ Brod mà chạy qua hướng Bắc. Binh Serbes chiếm đờng Sovie. Ở phía đàng Struma, binh Pháp và binh Anh chiếm đờng Jenidai.

Linh Đức trỏn

Theo lời vi thông-tin của báo Reuter tại số Tham-mur nước Anh nói thì binh Đức trỏn rất nhiều. Linh thì hàng đườ hỏng hà sa số còn các quan muốn bắt linh trỏn đờ thì bị bản chỏng biết báo nhiều. Binh Đức đả ngỏ long.

Vay tiền lỏn thứ năm

Điện báo Reuter tại Luân-đôn nói rằng ở Ba-linh chánh-phủ cho hay

Nỏn u
mặt đờn
kẻo đầu
củi làm
mả, ra
chỏng c
đàng th
LỜ
Nhen đíp
Hỏi a
hay nỏn
hiếp n
khuyết
ta đả t
là nỏn
đánh v
chất h
gây nỏn
kết an
Anh
Nỏn
let, c
thỉnh l
nỏo đờ
gỏi lờ
Áo gỏi
quả lờ
tỏ c
Cỏ
trỏc
sát Đ
tài lờ
vỏ Áo
trẻ đứ
tỏn : c
trẻ tở
lả củn
mả sa
Soa
đầy c
đàng
giấy t
hầu b
khích
ly sự
đề ch
vỏi cá
Chỏ
sự nh
đàng
phủ
bỏn t
từ củ
chủa
đỏi s
tỏ qu
đàng
Ch
quốc
của Á
giữ n
lúc á
tiền
Áo b
hà ng
Ph
can
cuộc
ích.
ngày
gỏn
còn
giàn
nỏn
cuộc
đả l
vỏc

Nên việc ao phải chi nhà nước ghé một đến việc ấy cho nhơn dân nhờ. Kể đến Annam năm chi cuối cứ lui-cui làm in, bị Chi-na và Chà-và cướp mồi, ra linh truyền các nơi cấm chẳng cho ai đối sự ăn lời và hề bắt đảng thì sẽ trừng trị, một cách nào

đó. Nếu đảng như thế thì đã có sự dữ cho nhơn dân thế nào. Anh dân khỏi bị hại cùng là khỏi bị Chi-na Chà-và gét găm đồn rằng nhơn nước góp sự hết đảng mà dứt súng.

CAO-QUYNH-DIEU.

Secrétaire Comptable chez Ogliastro.

Lời sắc dụ của Đức-giam-quốc gởi cho những chiến-sĩ nơi mặt trận

(Lettre du Président de la République aux soldats de France)

Nhơn dịp ngày giáp nam thứ hai về nước đại-chiến Âu-châu thì tư-quan-bảo an hành lời sắc-dụ của Đức-giam-quốc Poincaré như sau đây.

Hỡi anh em chiến-sĩ, nay đã giáp bảy năm đại chiến Âu-châu, ta nên hiệp nhau làm lễ kỷ-niệm, nào ta khuấy lãng đảng về những ngày giờ ta đã trải qua trong hai năm ấy? Vì là năm nhơn loại phải ra hai phe để đánh nhau máu chảy tó hàng thây chất thành núi. Máu phe già-mang gợn nên tới ác thì đã hồng bị Lễ-công-khai, áp từ đê đến tội nó.

Anh em chiến-sĩ hãy nhớ lại:

Năm kia, 1914, cũng ngày 21 juillet, cũng giờ, cũng như bữa nay, thành linh mà xảy ra một tin làm cho náo động cả thế-gian. Ấy là nước Áo gởi tờ trách Chánh-phủ Xet-bi. Tờ của Áo gởi cho Xet-bi rất nhẹ-nhiệm quá lễ, kỳ cho hai ngày phải đáp từ tờ ấy.

Có tiếng hai nước đánh nhau là trước một tháng, quân hoàng nó hạ sát Đổng-cung nước Áo và vợ ngài trị tinh nó của Xet-bi mà bị sắp nhặt về Áo-quốc đã sáu năm rồi.

Áo đòi chánh-phủ Xet-bi phải trừng trị đứ hung phạm và cả bọn đồng lõa; chánh-phủ Xet-bi đã ưng thuận trị tội ấy. Như rứa thì ai cũng tưởng là cuộc giảng hòa nào đến đời vì đó mà sang giết cả Âu-châu.

Song tình ý chánh-phủ Áo quyết đặng can qua mà còn yếm giầu. Vậy đặng lúc cả Âu-châu yên lặng như tờ giấy trắng, thì Áo tình lên đặt tờ tối hậu bảy nhiều lời xi-ma đặng khêu khích chánh-phủ Xet-bi cho để gây lý sự; rồi lại hẹn kỳ gặp quá không để cho Xet-bi có giờ mà bàn luận với các liệt-cường Âu-châu.

Chánh-phủ Pháp, Anh, Nga thấy cơ sự như vậy bèn nhất định can dự đặng giảng hòa cho hai đảng, chánh-phủ Xet-bi nghe lời các liệt-cường bèn tỏ lòng phục Áo-quốc. Lời đáp từ của Xet-bi rất êm thuận, mà cũng chưa vừa lòng Áo. Chánh-phủ Áo bèn đòi sứ-thần và hồn-ty lui chơn về Áo-quốc, rồi đó lo chỉnh tu binh mà đặng mà giáp trận.

Chiến-sĩ ta hãy nhớ nữa: Đức-quốc giả đờ không hãy biết tờ tối-hậu của Áo, mà cũng một lược ấy toan bề giữ nghĩa giao lân với Áo. Phải chi lúc ấy chánh-phủ Đức nói vào một tiếng, thì sao không ngăn được việc Áo bắt-binh; nhưng Đức-quốc trọn ba ngày giả điếm làm ngo.

Pháp, Anh, Nga, Ý mới thuận nhau can dự, đê ngăn cản Áo mà cầm giữ cuộc thái-binh, song lưỡng công vô ích. Bởi Áo không chịu đình bộ, nên ngày 20 juillet hạ chiến thư cho Xet-bi.

Sứ đi chi thư mà chánh-phủ Pháp còn yên tĩnh vì còn trông cậy sự giảng hòa cho hai đảng êm thuận, nên tâm tâm với Anh-quốc lo liệu cuộc hòa. Nhưng thành gian thì Đức đã lo mới, chẳng phải mới mình Áo vắc súng mang gươm, song lại có

Đức đặng đầu tay đặng đóng. Số là khi ấy tinh linh nghe tin nhiều toan quân Đức-tặc kéo đến miền Francofort thuộc địa-phần Pháp, đặng nò Áo-quốc hạ lệnh đồng binh cả nước, lại hưng binh mà ra đặng bên ranh Nga; sự bất đắc dĩ chánh-phủ Nga phải lo hề báo-quốc, bèn chỉnh tu binh mà đê tùy cơ ứng biến.

Tức thì Đức lên tiếng gán trở, thiêu Nga một hai phải điếm nhiên tờ hiệu, đứng xen vào đặng bắt binh này. Song Nga-quốc lấy sự toạ quan thành bại như lời Đức buộc là đêu nhơn, nên không khứng chịu, bởi ấy Đức-quốc hay mông 1 aout 1914. Đức-quốc hạ chiến thư cho Nga-quốc.

Qua ngày sau, vừa hứng đổng chưa có chi tờ dẫn Pháp-quốc mieh lòng Đức-quốc mà chuyện gì Đức-tặc làm ngan đôi nòn nhọt xâm lấn địa phần Luxembourg kéo đến chướng mặt tại ai Cirey và Longwy, chiến ngày ấy chánh-phủ Đức mới hạ chiến thư với nước Belgique.

Nông nổi này thì còn trông cậy gì nữa, Đức-tặc xảo quyết và đặng đáp dưới chơn cả các lời giao-từc xưa nay.

Ngày mồng 3 aout, quân Đức-tặc tràn vào phạm sự trung-lập nước Belgique và một lược ấy hạ chiến thư cho Pháp-quốc, lấy lẽ đờ rằng máy bay Pháp bay qua Eifel và Nurem-bourg. Ngày nay Đức-tặc cũng khai tin này là tin đờ trá nò bay đật, song nó lại bày cơ khác đê phao vu cho Pháp mà chừa lời trước.

Sự kỷ-niệm đáng nhớ

Các anh em, hai năm cực nhọc cực khổ anh em đã trải qua vừa rồi thật là một sự kỷ-niệm đáng ghi xướng tác đạ, nhờ hai năm ấy chiến sĩ ta đặng vang danh lừng lẫy.

Từ bốn mươi năm trước khi nước nhà ta bị xâm phạm, thì khắp dân ta an cư lạc nghiệp, mỗi mỗi đều chỉnh đốn lại cách may mắn sang đến năm 1914 Đức-tặc vô yếm tham tâm ganh hiên ghét ngo, quyết xô đờ nước ta chẳng kể gì công-ty.

Dân Pháp không hề bị phình đờ, lại biết mình cơ quyền đặng cường đờch thủ đản Ô-hạp, khi nghe cuộc can qua to vậy bèn thuận huê cùng nhau mà lo bảo quốc.

Bọn Đức-tặc ngày nay tâm phương giá quốc-sĩ cơ đặng chừa lời, sang vô ích, rồi lại thì cả hoàn-cầu cũng đờ tội ác này là của Đức gây nên mà thôi.

Đang khi anh em tuấn nghệ lĩnh Đại-pháp mà vắc súng mang gươm ra bợ cõi hồ vực nước nhà, là Áo-quốc, thì là đi báo thù gia quyến của anh em và nòi giống dân ta đó.

Anh em ra đánh quân nghịch cũng vì lẽ này nư, là báo cứu cho" hai tiều bang Xet-bi và Belgique đã bị lũ đổng quyền xâm lăng phá hoại.

Ấy là lẽ rất huyền diệu, là binh lấy sự văn-minh và nhơn-quyền. Anh em nay có khác chi binh Hồng-thập-ty thuở trước vì các anh em cũng mang khi giới mà bảo thủ sự tự-do của các dân hoàn-cầu.

Nhiều diêm thắng trận

Cái nghĩa vụ cao trọng của anh em làm cho anh em nên người cầm đổng la lũng.

Nước Pháp ta nhờ sự cầm đổng ấy mà danh tiếng vang lừng bốn bề nước Pháp ta mà mất đi ấy là một cái đại tang đời đời của nhơn loại.

Binh Đức-tặc cũng sợ hãi gan đóm của anh em mà phải thối lui, kia trận Marne, trận Yser, trận Champagne, trận Artois, Meuse cho đến trận Somme thật khác nào là những đờc chặc chặc của ta trong đờng khải hoàn tron thắng sau cùng.

Nhờ ai mà Pháp-quốc ta có thì giờ chỉnh đốn binh khí, nhờ ai mà Xet-bi quốc gây đặng lại binh-trưởng, nhờ ai mà ngày nay chẳng biết bao nhiêu linh Anh đang giao phương một bên anh em. Nhờ ai mà ngày nay Nga-binh có vô số binh khí thuốc đạn, chẳng qua là nhờ lòng gan đóm của anh em đó thôi.

Nay mới tỏ rõ rằng các nước Đổng-minh thay nhờ sự kiên tâm, nhẫn nại của anh em mà lược tới đặng. Nga-binh rượt Áo-binh chạy tán lạc, còn Đức-binh thì bị đại bại ở mặt tây cũng như mặt đổng, chúng nó còn bao nhiêu quân lưu-hậu thì vết sạch mà đem ra trận. Còn ta thì nỏ binh Anh nào binh Nga cũng xúm binh vực bợ cõi của ta bị xâm lăng; mặt trời hằng chiếu soi cho ta luồn.

Hại thay! biết ngày nào tan giặc, việc can qua hãy còn ghé gớm, ta chỉ nèn lo gắng công mai sát, binh Đổng-minh ta nay đã thắng số, mà bên kia đã nhót hẳn rồi, cần Thiềm-nghịch chẳng còn thắng bằng như trước bèn nay càng vắc thì bèn nò càng lui.

Kinh chúc Verdun và anh em chiến-sĩ mới chừ đời đời vinh hiển.

RAYMOND POINCARÉ.

NGƯỜI NƯỚC TRUNG-LẬP LUẬN VỀ NƯỚC PHÁP

(La France jugée par les neutres)

Ngoại trừ những người nước Đổng-minh đã vào một cảnh với người Pháp, đã đưng gần bên người Pháp mà giao phương với kẻ thù đã luận về người Pháp cách rõ ràng, lại còn nhiều đờc lũng hiểm cơ đám ở các nước trung-lập đã nhơn dịp này lễ Khánh-Điền công-hóa bên Pháp quốc mà luận thêm nhiều lời rất hay về đản Pháp.

Nhựt-trinh Đại-ly Chronicle in hành mấy câu luận của các đổng trung-lập như sau đây:

Ông Lương Dispenbrock người hoa-lang luận rằng:

« Cuộc chiến-tranh to lớn này đã gây nên nghĩa đơan-thệ rất bền chắc trong đản Pháp, nước Langsa còn một lần nữa ngày nay nên giương-mào rất cao rất tốt cho cả Âu-châu.»

Ông Otto Jespersen là thầy dạy lớp triết-học thì Copenhagen đại-học đờng luận rằng:

« Trong những diêm lành chi trước cho ta nên trông cậy về hậu vận may mắn của nhơn loại khắp hoàn-cầu, thì có những đờ này là thứ như: sự đổng khí, sự chực-gan là lũng của linh Pháp và sự kiên-tâm của đờn bà Pháp đã trải qua hai năm giặc cực đờ ngộ đặng mà hộ trì nghĩa tự-do và chánh-ly là chử hi vọng của toàn cả đản Pháp.»

Ông giáo-sư Christian Collin

Christiana đại-học đờng luận rằng:

Cờ nước ta có ba sắc đời với cờ nước Pháp cũng như nghĩa đờng đờn chi giae Vây ta hãy bãi phục ngày lễ Đờn-khánh 14 juillet tại Pháp-quốc, và ta hãy đê trị lòng mà nghiêm suy một đản cực điem vận mệnh đàng trái qua cuộc tranh chiến đổng-ghe cho đàng bình đê chánh-ly.

Ông Hjalmar Brunting là người đờng đàu học xã-hội đàng tài nước Suède lại nói rằng:

Dân Pháp nay đợc một ngôi thứ cực cao trong bảng các đản Âu-châu cũng vì cái chi khí mạnh mẽ, gan đờ, ấỵ là tinh tự nhiên vì đản Pháp có cái đờn hi-vong cao xa. Người Pháp đi chính-chiến trong trận giặc này, thì là đi binh vực quê-hương, và cho đặng ép kẻ cường quyền phải đờn đời các sự đê đờ gây nên trị mỹ lân; mà lại cũng binh-vực nghĩa tự do và Công-ly của các dân hoàn-cầu.

Ông Karl Spittler thì ông ở đả phần suisse thuộc Đức-quốc có lời ca như-vậy.

Khắp trong một cõi Âu-tây, Nước non đàu chẳng có thầy Langsa. Lắm khi nghĩ mãi không ra, Cho người kính phục ấỵ là đời đàu! Cao tr tưởng khêu vận-trở, Vượt đờng nguy hiểm tên cầu khương trang.

Biến-thường vẫn vững gan vàng, Đê cho thiên hạ thấy cang nơi khe...»

VÀI LỜI NHẮN VỚI BẠN THANH NIÊN

(tiếp theo)

Thề-dục

Làm người có cái thân là trợc, nếu có thân mà chẳng giữ, đờ đam làm việc hoai còng là không lo bở đờng, thì khó mà trường thọ, là vì cái thân con người cũng như cây cỏ nhá, nếu có nhà không chặc, bị cây mọt, thì một tuồng gió lên cũng đờ làm cho cả nhà xiêu sụp.

Nên người các nước Văn-minh chẳng những lo bợ lo bở đờng trị náo đờ thời, lại cũng đờng lo cho cả thân-thể. Thân-thể nếu đặng khỏe mạnh thì thần trí mới đặng nhẹ-nhàng.

Nên muốn lo cho thân-thể đặng khỏe-mạnh, thì mình phải lo vệ-sanh cho thân, đặng có sức-lực mà chịu đờng với đời và ngày sau sanh con đờ cháu không yếu đời.

Vệ-sanh là sao? Vệ-sanh là cốt đê cho người giữ thân-thể cho khỏe-mạnh, nghĩa là phải lo trợc thân ăn mồi uống, chỗ ngủ chỗ nằm, việc làm việc chơi v. ...

Trước hết muốn lo thân-thể cho khỏe-mạnh thì phải giữ một lễ cho sạch-sẽ, vì người mà đặng sạch-sẽ thì thân đặng nhẹ nhàng, và lại đàu đi đên đàu công không mệt mỏi nên-phẩu chớ như người thì trí thế máy, mà quán áo bóit tanh, mình máy đặng kềm thì ai thấy công việc cũng chể. Nên phải hằng ngày tắm rửa và quần áo cho sạch sẽ. — (Nghe cho sạch rách cho thơm.)

Hai là ăn uống cho có độ đợng, đừng ăn nò quá, cũng đừng ăn đời làm, như là đờng ham ăn cho quá độ mà phải sanh bệnh là vì thân-thể của người ta như cơ máy vậy, nếu vô đàu vừa sức thì mới chạy, bằng vô đàu cho quá thì phải bị tắc trở. Người ăn đặng mà cũng chớ chẳng đờng đàng mà ăn. (Manger pour vivre et non vivre pour Manger). Ăn cũng phải lựa mồi mà ăn, đờng tạp đàu ăn đờ. Còn việc uống cũng vậy, đàu có uống rượu thì nên lựa rượu nào ngon, thứ nào bổ mà công chể, đờng uống quá đê cho đên sự mê, thức đê như đầu, thêm hai đờu nữa.

Bà là phải luyện tập cho dẻo gân dẻo cốt, quen chơn quen tay, đứng cố ăn rồi nằm, cho sanh bệnh.

Bón là phải lựa nơi nào ở cho cao ráo cho thoáng khí, đứng ở mấy nơi ướt ác cũng đỡ đấy mà phải vương nhậm bị h truyền bệnh.

Nằm là, đứng đảm mê trong việc tửu, sái, lài, khí, văn vào.

Nếu mỗi người đều biết vệ-sanh thì có lo chi mà chẳng có sức lực mạnh hơn như người Âu-Mỹ, và còn có lo chi con cháu người sau phải bạc nhược như trẻ em ta thấy hôm nay.

Vài lời văn tài xin bạn thanh niên-ráng mà lo dưỡng thân-thể và mở mang trí hỏa.

TRẦN-VĂN-CHIM.

ÂU-CHÂU CHIẾN SỰ (Autour de la guerre)

Một đống anh-hùng

Lối 4 giờ sớm mai, ngày 27 juillet, 1916, có một cái phi-thoàn của quân nghịch bay qua đường trần ta, ở trên cao bay qua miệt Châlons. Người ta lập tức cho bay cách xa thành chừng vài ngàn thước, liền có súng đại bác bắn vào phi-thoàn ấy phải hồi hả mà trở lại bay về đường cũ.

Trong lúc đó người ta mới thông tin cho trại để phi-thoàn bay: Trong giây lát thì máy đã quạt, hai vị phi-công đã bay tụt lên trời, lướt tới máy xanh. Cũng đã lâu rồi, tên phi-công ấy qua đờng trần ta hoải, ta nhìn đặng vì nhờ vóc cao lớn nó.

Khởi sự rục rục theo rất mau cách chừng 3000 và 4000 thước. Tên phi-công Đức bay cách xa đường trần nó, chừng 15 ngàn thước.

Nếu mà bay mau cho kiếp thì chừng hơn 10 phút đặng-hỏ, hoặc là bay tới trước, hoặc là lao vầy đờng cho nó chạy thoát và ít nữa làm sao cho nó hạ xuống đất. Thật là lạ, phi-thoàn hiệu Nieuport theo kiếp như chơi. Chưa gì bay đã gần tới mà xấp chiến và sức bay chừng 120 ngàn thước trong một giờ, nên nghe tiếng súng liền thỉnh nổ lụp bụp.

Ba người Pháp, một người thì sau lưng, hai người ở hai bên hông, cứ bay theo đờng no đảo qua đảo lại, nên cách chừng vài thước họ đã bắn với với nhau.

Bốn người đều liêu sòng theo khi bay lên liền xuống, bay lại theo qua làm như gió cuộn, khi ở trên bản xuống khi bên kia bản lại, nhưng mà may nên phi-thoàn của quân nghịch không trúng tới. Còn phi-công Đức thì cứ cho máy chạy mau và hệ cái phi-thoàn nào bay gần thì nó cứ nhăm mà bắn chằng ngừng: Trong giây phút bốn người bay tới địa-huyệt, bay trên đờng gạch địa-huyệt đã tới Min-neaucourt và gióng số 380 và gần lối Main de Massiges, địa-huyệt của Đức ấy là cái hạnh-phúc của cái phi-thoàn của quân nghịch.

Thuộc đạn hết nên phải mà thì giờ mà nạp súng lại, vậy họ càng hăng chí thêm nữa. Thấy phi-công c a quân nghịch đã gần tầu thoát nên chẳng kiếp nạp thêm nữa là vì ba người phi-công Pháp định bao vây cái phi-thoàn Đức.

Trong giây phút đã thấy sự đời là mấy vị phi-công đều bay kết với nhau hình như đã có bản chỉ định cũng vậy, dạy qua dạy lại, hai vị phi-công Pháp quấn nhau, nên phải rút xuống cách vài ngàn thước sau đờng trần nhưng mà vô hại.

Còn lại đôi địch với nhau, một cái phi-thoàn Đức chở hai người đi và một cái

nữ hiệu Nieuport của thầy đội Maquart de Terline, 24 tuổi, ngày trước làm lính mã giáp, lạ làng và gạo dạ, đã đặng ban thưởng hai lần và mới mấy ngày đã đặng thưởng một cái máy-day trần vì hay đặng một cái phi-thoàn Đức Fokker. Trước ngày đó thầy đội ấy có nói với các bạn như vậy: « Nếu mà súng liên-thình ngừng lại không bắn nữa được thì tôi sẽ xấn vào trong mình quân Đức ». Trong mấy bộn thiêu-niên thì hay lấy chỉ anh-hùng là làm trong hơn hết, lời nói ấy chẳng phải có ý khoe khoang.

Đền nay mới thấy va ra tay. Phi-thoàn của Đức bay thẳng cánh ở phía dưới độ chừng 20 thước, nhưng mà súng liên-thình hết nổ nên khó mà làm đặng ngấu chẳng cho phi-công tầu thoát. Thấy đội Maquart de Terline thấy tên nó càn súng liên-liên mà nhảm ngay mình, còn hai người bạn mình thì đã bị bệnh nên tụt xuống, củnh còn có một mình đôi địch, nên niúm ngay cái phi-thoàn của Đức mà xấn ngay xuống — quả thật như lời đã hứa — đụng nhau một cái rất mạnh rồi rút xuống. Hai cái dính lại mà rớt, còn hai người phi-công rớt đản ra chừng một trăm thước. Trong hai đống xương ấy thì là thầy của tên phi-công Đức và một đống thầy của thầy đội Maquart de Terline.

Việc ăn ở của người Annam

Mới đây tôi lấy làm hữu hạnh mà đặng dùng cơm chung với các quan binh-bộ ở mấy nơi thuộc-địa. Các quan ấy trước ngày chinh chiến thì đều là người điển-chủ ở bên Đông-dương. Đều ngày gọi binh thì các ông phú thạc công việc của các ông làm đã thành vợm cho người khác quần suốt đặng về mà bảo thủ Nước nhà đang cơn nguy cấp.

Nói chuyện với những người quen thạo trong cuộc thương mại và việc kinh-nghê cũng là biết cái nguồn lợi của Đại-pháp bên A-đông và biết tánh tình người bản-quốc thì là rất hữu ích.

Khí mãn giặc và đặng toàn thắng rồi, thì sự hay của Đại-pháp cũng tuơn như cơ, hiềm người tài ra mà tiêu chỗ lợi to của các xứ Thuộc-địa ta ở trên mặt cả hoàn-cầu này, và công cuộc vắn mình tiến hóa của nhơn dân, tuy có vựa chứa nhưng mà khác với việc vua chúa của Đức-quốc.

Từ hai năm nay người ta thường nói việc trợ lực các xứ của An-quốc khai hóa như là Canada, Australie Cap. Nouvelle Zelande, Indes v. v. nhưng mà người ta không có nói tới việc xứ Đông-dương ở với Đại-pháp ra thế nào.

Tự nhiên ai cũng thấy những người Langsa đã lập nghiệp ở bên rồi, khi nghe nước nhà hữu sự thì đều về đầu quân và nhiều khi đem nạp mình cũng như một tên lính vậy, ai ai cũng thấy có công ủa Thuộc-địa bị tổn phi các việc.

Về cuộc chiến-tranh thì ai ai cũng thấy cả ngàn người Annam ra xin đi tình nguyện đặng giúp cho Nước đã thọ lãnh cái trách nhiệm mà lo mối lợi chung cho họ.

Có một việc bất bình đáng sửa lại nên ai ai cũng muốn chung lo mà sửa lại, bởi vậy họ nên khi dùng cơm rồi tôi mới đi cùng các quan đến viếng lính Annam, họ đều thì đội mũ, bận quần áo vàng, mang lon vàng dợt, thiên hạ ở Paris thầy đều lấy làm lạ.

Tôi thấy tại tỉnh thành Vincennes đặng lập một toán lính có một ông một lon bạc (ông ách) mặt mày sáng láng, nói tiếng langsa bặt thiệp, và mang lon coi oai nghiêm đứng tấp.

Tôi lại có đến viếng chỗ phòng ngủ chung với nhau ở trong đốn, cũng gần chỗ ngủ với lính lap-binh (ci assureurs)

và lính pháo thủ. Tôi coi họ ăn, họ làm, họ chơi, nhất là tôi lấy làm lạ sự khuôn phép của họ, việc sạch-sẻ của họ, việc bặt thiệp và tánh-tình của họ trong mọi chuyện.

Họ thầy đều là người làm ruộng có vợ con, tuổi chừng 25 tới 30. Họ đều xin đi tình nguyện vì ước ao qua cho thấy nước Langsa, đặng khi trở về có chút tiền lương cùng là thuật lại những chuyện nghe thấy, thật là mấy việc ấy của hơn tiền lương mấy cật mỗi ngày của nhà nước phát cho đó.

Ở bên họ chưa thấy sự khốn cực vì họ ăn uống không lao nhừn.

Họ hay buồn giận lắm. Tuy là mấy người nhà quê ở Việt-đông ấy họ không có thông thạo chữ trong thì họ tưởng rằng ông bà của họ là vắn mình và việc vắn mình là cực điểm rồi. Nên phải biết tánh tình của họ cho lâu mới trị họ đặng.

Họ lo làm cho người Langsa ngó thấy rằng mọi việc họ đều làm đặng và làm cũng như người Langsa vậy.

Bởi vậy coi họ tập, họ võ đầu súng, họ sắp đặt, họ lau chùi phòng ngủ của họ thì đủ biết.

Ở trên giầy treo bằng vải đỏ máng ở trên vách phòng ngủ họ có bêu bằng chữ tạc bảo họ nước ta « Mấy người làm công việc giỏi cho nhà nước Đại-pháp thì nhà nước sẽ biết công mà thưởng cho mấy người » Chừng nào mấy người trở về quê quán lại đặng thưởng một cái máy-day.

Mấy người Annam làm trong các xưởng, mấy người thì cho lịch ta trong một vài nơi thì đều làm vui lòng cho các quan làm đầu, khi họ hồi hương họ sẽ truyền đờng đùm cho ta. Họ chẳng những là họ tôn trọng việc tài nghệ của ta mà thôi lại còn sự hùng cõng của các chiến-tử của ta nữa, nhưn lính của dân ta ở, danh giá của Đại-pháp ở trong toàn cầu và các đức lợi ngày sau.

Người Langsa muốn cho người ta thương mình và hay làm cho họ thương. Người Langsa chẳng ưa ép buộc ai và cũng chẳng há hiệp ai, hay rằng mà kiếm biết-tánh tình của nhơn dân, hay kinh cái phong tục của người. Bởi cho nên thiên hạ cho người Langsa là người hay xét-nét hơn hết. Các dân từng phàm Đại-pháp chẳng phải là không ở tận tâm cùng Đại-pháp trong cơn hữu sự này.

Quán Đức tướng sai, đến nay nó phải làm.

AI TÍN (Nécrologie)

Bản-quán mới tiếp đặng của ông Salles là cựu Giám-đốc, hiện đang làm Đại-thor cho hội Alliance Française một bức thơ như sau này :

Qui quán Chủ-nhơn ông,

Hôm 22 Juillet rồi đây, có một sự rất rui ro làm cho tăng mang hết một người linh thọ mấy qui danh là M. Thiouun, người ở Nam-vang, đặng giúp việc tại trường máy-bay ở thành Pont-Long gần thành Pau. Người đặng coi máy bay với một tên học-tử máy bay nước Nga. Thỉnh linh thầy cái máy bay ấy quá chường chường mà rớt xuống đất, ai nấy chạy đến thì thầy ấy đã chết rồi.

Học trò cả trường và dân cả thành thầy đều cảm động. Trong khi ma táng người lúc đăm người ra tới đất Thành, thì có một quan võ là một vị chiến-sĩ già hồi năm 1870 với một chú cai Phan-tát-Tạo người Bắc-vy, có làm lời ai-điều mà vĩnh-biệt người, theo đây tôi có gửi lời ai-điều của chú cai Tạo cho ông.

Tôi lại thêm ít lời cho ông hay rằng những linh thọ Đông-dương đặng ở tại trường Pau đã có lòng nghĩa mà chung đầu với nhau đặng gửi về cho gia-quyển của người rui ro ấy chết rồi mà còn để lại một người vợ với hai đứa con. Nay Hội Alliance Française đã gọi cho người Đại-ly của Hội ở tại Nam-vang là ông Gravelle đặng làm chủ Hãng-bạc Đông-dương, một số tiền là 208 quan 4 tiền mà cậy người trao lại giùm cho vợ con cho thầy Thiouun, vậy xin ông hãy nhận lấy tinh thì.

Bài ai-điều của chú cai Tạo đọc cho thầy Thiouun như vậy :

Tôi lấy làm đau lòng xót dạ mà đến đây hôm nay, trước là thầy một cho cả linh thọ Đông-dương nội trường máy bay tại thành Pau đây và phần riêng của tôi mà bài qui trước mộ của M. Thiouun là một bạn-hữu của chúng ta, vì phận sự mà lại bị rui ro như thế.

Người sanh ra nhằm nhữ lương thiên ở tại Nam-vang, lúc người còn nhỏ mà đã tỏ đầu thông minh theo nghề máy móc. Người học tại Thiết-nghiệp học hiệu Nam-vang, là nơi hương-quán của người, thấy tài người học hành tấn bộ mau le như vậy thì mấy vị giáo-sư của người thầy đều yêu chuộng, khi người học tất nghiệp rồi thì đã trở nên qui hóa.

Người ra làm Surveillant tại sự Truyền-chánh đờng chờ dịp mà vào làm thợ một nhà máy nào sẽ cần dùng người. Khi ấy người ở yên làng, gần gũi cha mẹ già và một vợ với hai con còn đàng thơ ấu, người hằng lo việc người sự phụ đợ tùy theo bản phận hằng ngày. Kế nghe giặc nổi lên, thì người cùng các bạn đồng-hương của người đều hiệp một lòng ra ứng một tủng quân sang giúp Mâu-quốc Đại-pháp là nước vưu đầu của chúng ta, đặng phụng thủ đức hương mà tảo trừ lũ giã-man là quân Đức-tặc, này là lần thứ nhứt mà quốc-quốc Đại-pháp mới đưng đến con cái bên cõi Đông-dương. Mà chúng nó đã xông ra ngăn ngấm muốn muốn đưng theo đờng bóng cờ đồng hằm hờ một tiếng rằng: « chúng tôi cũng muốn chen vào cuộc giặc lớn này, quyết làm cho toàn thắng mà gin giữ Quyên-ly, Công-ly và Tu-đo cho đến vững. »

Lúc ấy M. Thiouun đã dứt niềm tinh ai, từ biệt quê-hương cha mẹ vợ con sang làm nghề máy tại trường máy xứ Pau. Dưới quyền của các quan thầy người thì người đã làm công việc siêng năng và khéo léo qui hóa đặng khen. Bởi người ước ao đến bởi nợ nước cùng là học cho mau thành tựu nghề bay. Người mới lên máy bay mà bay với một người coi máy, rui nên phải tế cả hai, nay mà người thác đây cũng là vì quốc mà quyên xu, ấy mới đặng mặt một trang chiến-sĩ.

Cải số đã biên tên những người nghĩa-dõng mà đã rời máu vì Pháp-quốc và cái tên của M. Thiouun đặng đều hiệp với tên của những linh thọ Đông-dương mà làm cho từ đây cái

ca thanh
khi ma
ra tới đất
là một
vì một
Bác-kỳ,
vĩnh-biệt
đo ai điếu

giấy than-ai của những đũa-dia nơi
miền Cực-dương với người Đại-
pháp lại càng khắt khít thêm nữa.
Tôi mà đọc ra đây lại càng đau
lòng cho tôi thêm nữa. Vì cái sự
thương tiếc này nó làm cho tôi nhớ
lại một bản đồng-hương đáng kính
đáng yêu của chúng ta là ông quan
bà Đổ-hữu-Vi, cũng đã thác nơi chốn
hiền vinh.

Anh em cũng đã biết những sự vô-
công chiến-lược của ngài và biết
những danh gia của ngài là thế nào
chớ, cho nên khi ngài thác rồi thì
ngài để cái gương vinh diệu và cao
trọng là đường nào. Cái số chi của
ngài đây nó nhắc cho anh em phải
nhớ cái phần sự của chúng ta đây
qui trọng là thế nào. Vậy thì chúng
ta phải cho hết lòng với Mâu-Quốc,
phải liều sống có chết mà vua giúp
cho chúng. Chẳng có chi hơn cho bằng
việc quê-hương mà đở máu.

Ô ban-hữu Thioum ơi! Vậy thì
anh cũng đành an giấc, tuy là chẳng
có quan họ của anh, và cha mẹ vợ
con của anh tại đây, song cũng có
chúng tôi hết đồng hương đây là ban-
hữu và bản đồng-hương của anh, lại
có các quan thầy của anh, có cả và
đàn sự nội thành Pau, đều đủ mặt
tại đây mà đưa đón anh một lần sau
rốt, vậy thì nơi chốn suối vàng anh
cũng an lòng mà nhắm mắt.

Từ rày nước Pháp, nước Cao-man,
và khắp hết cõi Đông-dương sẽ nhắc
nhớ cái tên anh mà đồng mọi đều kỷ-
niệm.

Ban-hữu rất yêu dấu ơi! đây là
một lời sau cùng của tôi để tỏ chức
tình mà vĩnh biệt cố-nhân, cũng cần
chức cho anh dạng an nhân nơi đi-
liệu.

**BẢN TẶNG ÔNG QUAN MỘT NGUYỄN-
VĂN-SÔNG TẠI PARIS**

Bản-quản mới tiếp dạng một bức thư
của thầy Đồi Nguyễn-văn-Chơn đang từng
quan bản Mâu-Quốc gửi về cho bản-quản
hay về việc thăm tặng ông quan một Nguyễn-
văn-Sông, nên bản-quản xin đăng ra đây
cho chư khản-quan là vị thứ:

Paris, le 6 Septembre 1916

Kính thưa quý-quan Chủ-nhơn và chư
vị Chi hội công thư Thuyết-vị nội quán
Lục-tinh-tân-van an hảo.

Nhơn vì ông quan một Nguyễn-văn-
Sông sang giúp Mâu-Quốc còn ở tại kinh-
thành Paris, bởi có bệnh mà bị trấn hòm
2 Septembrie 1916. Lúc đi tang ngày nơi
nghĩa-địa Courneuve thì các quan cùng
quần lính Tây Nam đều có đi đưa đám rai
nên đồng dạng.

Ông này tánh tình thuần hậu, sẵn lòng
qua giúp Mâu-Quốc, chẳng may, đản chẳng
ngày này mà phải bị trấn, nên lúc an táng,
ngài thì quan trên có đọc một bài ai điệu,
ông Hoàng-như-Tuyên đọc một bài và
tôi cũng thay mặt cho anh em bạn lính
mà đọc một bài, nên giờ hết về cho qui
quan xin đăng vào báo L. T. T. V. cho
chư vị đồng-bào xem cho biết rằng An-nam
ta sang giúp Mâu-Quốc đang trọng đại là
đường nào

Nay kính
NGUYỄN-VĂN-CHƠN
Sergent 1 A 108

Ba bài ai điệu đăng ra sau này :

Các ông:

Nguyễn ông quan một Nguyễn-văn-Sông
này từng ngã đã 13 năm rồi, người đã
mãng khố và xin đăng tại hôm 9 juillet
1916 này đây. Người là một tay chiến-sĩ
có tâm huyết rất lớn, vì một có công lao
gợi đáng nên mới đăng phơng chức ông
một đ 6 tháng nay.

Người ở với bề trên rất nên cung kính,
xỉ với kẻ dưới hết da kiếm hoa

Khi giác mới nổi lên thì người đã có
lòng ao ước sang qua Pháp-Quốc, đem
đương với quân nghịch mà trả cái thù
chung

Mới hôm tháng fevrier đây khi người hay
rằng có lính sai một đội binh ra trấn, thì
người xông ra trước hết tinh nguyện mà
xin đi.

Ở các tráng-sĩ trong đội binh thì 18 ôi!
các người hãy nhớ những lời giáo-huấn
của ông quan một Sông, và hãy noi theo
cái chí ỳ của người

Con sau đây tôi xin thay mặt cho ông
quan từ quân-đốc đạo binh này, cho các
quan v, cho các hàng tướng-sĩ đời đại
Tây Nam và phần riêng của chúng tôi
đáng kính đểu mới đời mới mà vĩnh-biệt
ông quan một Sông một lần sau rốt.

Thay mặt cho ông quan Từ quân-đốc
đạo binh thứ 18.

Từ làm khố của M. Hoàng-nhat-Tuyên
secretaire à la S.H.R. viêng ông
Adjudant Nguyễn-van-Sông.

Kính viêng ông adjudant Nguyễn-văn-Sông.
Ngày mồng 4 tháng 9 năm 1916 nhân
đám ma của ông adjudant Nguyễn-van-
Sông ở 1er Compagnie du 18 Bataillon
Indochinois tang tại Paris là kinh đô
của Quốc-mẫu

Tôi xin phép rất tôn kính làm một
tâm khố này để đưa linh hồn ông Nguyễn-
văn-Sông về đường tiên cảnh từ biệt trần
ai, một cách rất thanh nhàn từ biệt
cực nhọc của ông đã lập khi ông còn sống;
nhờ khi xưa ông là người rất thông
phép, rất hiểu đạo, rất thuần hậu, rất
sống năng rai cao đản. Khi ông ngoài
20 tuổi ông biết học đờn của Quốc-mẫu
ra nhập vào binh ngũ, để gánh sự nặng
nặng trong nước. Ông làm việc quan trọn
được cả một nết, các quan trên đều có
lòng yêu mến, dưới quân lính đều có lòng
ai phục, ấy kể những nết na của ông và
đức hạnh của ông, thật là đáng khen, ông
thật là một vị làm gương sáng cho mọi
vòng binh ngũ Annam. Kể từ khi ông ra
gánh no quân vương đến nay tính được
13 năm, trong 13 năm ấy biết bao nhiêu
là công anh của ông, ở trong vòng binh
ngũ, khi ông dạy cleyes-caporaux, khi ông
đi đồng đồn ở nơi yếu địa, khi ông chăm
chủ về việc quân ở Regiment ; Trong
giờ việc quan, ông đốc long báo lập cho
nước, ông thật là trọn được chữ trung
thần, lúc giờ rảnh ông lấy lòng nghĩa
khải mà an òn vọng quân, ông thật là biết
tinh sự đẽ.

Ấy tâm phục của ông hay như vậy, cho
nên tôi phụ cho ông một thời phở rất
to, phu mẫu của ông trọn chữ lưỡng toàn,
các con của ông đủ màu thanh tú, đàng
màu của ông thật là lương trọng, công
danh của ông làm to adjutant, thật là
thỏa lòng cho ông làm lắm.

Nhân khi nay nhà Mâu-Quốc có loan cử
ông qua đây, để đùm cho nước, để dạy
vọng quân, hai công ấy của ông thật là to
lớn. Nhờ từ khi ông tới qui quốc đến nay,
tuy ông có bệnh mặc dầu, nhưng ông vẫn
gắng công báo đáp cho còi rẻ của nước
minh, ông hết lòng trông coi quân lính.
Lấy cơ ỳ thời phàm làm người ai mà
không phải yêu mến ông adjudant Nguy-
văn-Sông, ai mà không phải kính trọng
ông adjutant Nguyễn-văn-Sông, ai mà
không phải phục giáo hóa của ông adju-
dant Nguyễn-văn-Sông. Than ôi, nam nay
ông đã tới tuần bất hoặc, xây đầu một
phủt vì bệnh tật kinh niên, ông dứt còi
Hồng trần về nơi Lạc địa. Thầm làm thay,
bao giờ mà lại gặp được người trung đĩnh
thế ấy, bao giờ mà lại thấy nên trên biểu
như trước. Trời kia sao quá nhất, đất nó
sao không đưng, để lòng này đêm ngày
thăm thiết sầu biệt đầu mà nói, tình kia
càng mòn thành đượ, nào đâu cứu lên
ông, để đi cứu cho ông sống lại. Than ôi,
tình ông mấy tôi, kể đã qua kẻ, lời nước
no sao quên, gọi có chút lời xin hồn ông
thấu xót. Ngày nay đi đưa rạc thom của
ông, trên đi hàng các quan và hàng đồng
phàm mấy ông, dưới đi mọi hàng quân
ngũ trong cơ; ai cũng đều có lòng thương
xót cho ông, xin vong hồn ông chứng đản.

Ấy phần ông đã đành phân, nhưng đanh
no bao giờ phải, nhân vì việc chừa xác
ông tang tại cõi ngoài, thật danh thom ấy
sẽ vang lừng khắp xứ. Khẩn linh hồn ông
adjudant Nguyễn-văn-sông, là tướng lương

thần, là người anh liệt, oai cho chúng tôi,
đỡ cho chúng tôi, khiến lòng vẫn vững
lòng; sự hằng mạnh sức để chúng tôi
tuân theo lời của ông đã dạy, khi ông còn
sống, cho chúng tôi trọn đạo bổn phận của
chúng tôi, trong khi nước nhà có việc.
Tôi xin khấn mấy ông, tôi xin hen mấy
ông, nếu thân hèn của tôi ra trần phen
này, trọn được ý, lập được công, đến khi
về sẽ xin quan trên, mang hai cốt thom tho
của ông, về tới xứ quê hương của ông,
để moi bề thần thích của ông sẽ được coi
đủ. Ấy mấy lời tâm khố chúc cho linh
hồn ông tới cảnh tiên đồng trâm nam linh
trung. Ô hô ! trông kính ông Nguyễn-văn-
Sông, thương nhớ ông adjutant Nguyễn-
văn-Sông trăm đời ngàn thuở.

18- Bataillon de Tirailleurs Indochinois.
S. H. R.
Secretaire Hoàng-nhat-Tuyên, Kinh khố.

Đạo binh Đông-dương thứ 18 tại thành Paris.
Ngày mồng 8 Langsa nam 1916

Các ông và các bà,

Hôm nay chúng ta đứng xung quanh nơi
sống đất này là chỗ của ông lớn Nguyễn-
văn-sông đã từ biệt chúng ta nơi đất Đại-
pháp này mà du miền Tiên-cảnh.
Vậy nên tôi xin phép các ông và các Thầy
và trong anh em ban linh, mà xưng tụng
đức danh của Quan-lớn một lần cho tất
cho lòng tin cậy.

Và chàng, Quan-lớn này tánh tình thuần
hậu nhàn đảm khoan hòa, xuất thân ra mà
đều quân, lúc người mới 25 tuổi, trên
thì quan yêu em mến dưới thì quân lính
thấy trong vui ngoài đẹp. Nay tuổi
người mới 39, chẳng may mà với lãnh cốt
trần, vợ yếu con thơ bơ vơ nơi Nam-dia,
cha mẹ già đã quá lúc tuần biết lấy ai mà
trông cậy.

Con phàn anh em chúng tôi với quan lớn
đây là tự nghĩa thầy trò, chữ tình đượng
nhờ cốt nhục; đến nay mà kể mất người
con như nhan lạc bấy, nghĩ đến đó anh
em tôi lấy làm buồn thảm vô cùng.

Ồ!!!!

Nơi chính tuổi ông đã an phận, xót vì
sống thân ông gần đất xa trời, còn vợ yếu
con thơ biệt lấy ai hầu sớm khuya mà
nuông dứa.

Tiết thay!!!!

Người đường ấy, nết na đường ấy, trọng
trung nam với vợ voi-anh em. Người đường
ấy tinh thần đường này, sao thạc với bỏ
sầu cho quân lính.

Đà hay rằng: Đường sống thác nơi tay
Tao-hoa, nhưng mà người thạc yền kể sống
khó người long, cũng biết vậy. Lê mắt con
bởi đưng thiên-công, ngặt kè con thì buồn
thăm người mắt sao cho đánh đa.

Nay anh em chúng tôi trên thì các ông,
các thầy các chú dưới thì quân lính lớn
nhỏ đến đây, trước là vĩnh biệt ông một

THÔNG BÁO
(Informations)

BÔNG-DƯƠNG
(Indochine française)

Nam-Kỳ

GIẤ BẠC VÀ GIẤ LỬA

Giấ bạc kho nhà-nước . . . 3 f. 05
Giấ lửa, ta 68 kil. chỗ tới nhà máy Chơ-
lơn (bao trả lại từ 2 \$ 45 tới 2 \$ 50.

Sài Gòn

An trộm ghe. — Có một tên lái buôn heo,
ở tại quán thứ 7 chợ-lớn, đén có một táng
trọng đóm 27 rang mat 28, một chiếc tam-
bông của nó số 4.307, bề dài 6 thước, bề
ngang một thước 8 phân, bề sáu 4 tấc ba, giá
chợ 36, 00, cọt tại Cầu mới bị an trộm lấy
mất.

An cắp quần. — Tên Trần-văn-Chi, 36
tuổi, tái-công đười chiếc ghe đậu tại làng
chính-hưng, bị giử đến Tòa về tới an cắp
một cái quần lãnh đen giá chừng 4 \$ 00 của
một người tên bà bán vải chợ.

Bỏ quên đồ. — Một ông Tây ở tại đường
Lagranière, đén bót có rắng hơn 29 ròi
đây ông bỏ quên tại nhà giầy xe lửa Biên,
hòn nơi của nhà chủ mua giầy gửi đồ hành-
lý, một cái ba da màu uo, trọng ảy có đưng
1 tám giầy bạc 20 đống, 2 tám giầy 5 đống,
một tờ Ngân-phiếu (chèque) của hàng bạc
Hong-kong-Shanghai và có nhiều tờ giầy
khác nữa.

Còn gái bất hiền. — Có một người đờn
bà anam đén có bót rắng con gái của nó
18 tuổi trốn nó mà đi có lấy của nó hết 5
đồng bạc. Xưa Kim-Trong vì chữ tang
mà phải dứt chữ tình. Con nạng nang
đầy thì vì chữ tình mà quên chữ hiền.

Bởi dưới sông. — Có một người lái buôn
khoa, ở làng Nhi-mỹ hạt Sa-đéc, tên Sài Gòn
biên buôn bán, ghe đàng cầu Khánh-hội, đén
có bót rắng đưng lúc nửa đêm, có bót treo

— Cậu lính Hai-mươi-ba này thiệt là lịch sự trai!
— Vậy chớ, mấy không thấy nó cứ rút thù thuốc DOLLAR
hoài sao ?

qua ghe mà khuôn của nó hết một cái rương, trong ấy đựng quần áo đáng giá chừng 5 đồng và một cái giày thêu thân ấm này với một cuốn sách ghe.

Đầy tớ phân chủ. — Có một người Thổ-kỳ ở tại đường Kinh-lập, đến cơ bót rằng đưa đây tờ giấy của thầy mới mượn hôm 29 tháng rồi, lấy của thầy hết một chiếc vàng chằm và một cây dù lợp niều, cả hai đáng giá chừng 40, 50, rồi trốn mất cũng nơi trong ngày ấy.

Cũng bỏ quên nữa. — Có một ông Tây đến cơ bót rằng, ông đi xe kéo từ nơi cột cờ Thủ-ngũ về đến nhà ông ở tại đường Miche, mà ông quên coi số xe, khi ông xuống xe thì ông bỏ quên lại trên xe một cái số đi mua còn mới, giá đáng 24 đồng bạc.

Vì sao mà bạn hãy minh? — Có một đứa con gái Quảng-dông, 18 tuổi không biết vì cơ chi mà nó quên sanh, nên nó gieo mình xuống kinh Bonnard mà chết. Thế khi cũng bị chữ tình đây chỗ gì.

Mùa quên. — Trong lúc này nhằm mùa quên sao đó, cho nên thiên-hạ thường hay bỏ quên đồ hoai. Hôm trước có người Annam bỏ quên tại ghé kia 25 đồng, người đây có một người bán đồ sành lại bỏ quên trên xe kéo một cái bị da, trong ấy đựng 105 đồng bạc và giấy vát. Một bà Đầm lại bỏ quên tại nơi ghé dài trước của nhà thờ nhà nước một cây quạt nhỏ có ren tốt lắm, rẽ đen, giá đáng 15 đồng. Có một tên xe kéo lại đem giao cho bót một cuốn sổ giáp-lai, nói rằng của một vị quan võ nó không biết tên, đã đi xe của nó mà bỏ quên trên xe. Coi lại thì cuốn sổ thuộc về của cơ lính Thuận-địa thứ 11. Ông cơ đây đem cuốn sổ ấy mà trả lại cho cơ lính ấy rồi.

Tôi buồn tới uống rượu tới chơi ma. — Có một người dân A-rập, gát của mướn ban đêm, ở tại Khánh-hội, uống rượu say sưa rầy rã, nên đã bị bắt đem giam vào trại và làm giấy phạt.

Mất đồ nữa. — Có một tên khách Quảng-dông, lái buôn ngang-thạch ở tại đường Van-nier, đến cơ bót rằng, trong khi nó đi từ Chợ-lớn về Saigon, nó làm mất hết một cái bị da đen, trong ấy có đựng 105 đồng bạc giấy và những giấy vát. Nó định đòi rằng cái bị ấy chắc là nó làm rơi trong cái xe kéo của nó đã đi đó đó.

Ghe chài dưng nữa. Tại sông Arroyo-chinois ngang nhà máy Yê-Chê-Ông, chiếc ghe chài số 6.065 và chiếc chài 4.592 đung nhau, chiếc sau có bề hết một lá be. Hai đang tình êm với nhau.

Bán con. — Thiết chợ-lớn là một cái chợ bán con, những việc buôn bán ấy thường có. Ngó-thị-Huỳnh 30 tuổi, đã bị bắt về tội bán đứa con mới nên 18 tháng. Còn người mua thì húm húm là người khách Tàu tên là chung-lâu, 43 tuổi, dạy học nghề làm Tai-phú.

Longxuyen. Tàu dưng cầu. — Có tin nổi rằng khoản giữa cầu ngang kinh Long-xuyen bị chiếc tàu của hãng tàu Nam-vang là chiếc Sà-líp Alcyon dưng hư.

Nay người ta đã sửa lại, và đã cho thông hành rồi.

Chiếc tàu Cormoran chạy qua lại Bạch-giã đã chạy thông thả rồi.

Bénire. Rủi ro nặng. — Hôm 2 octobre tại lối cầu chet-Sây, có một người cỡi xe máy chạy xuống Batri, coi bộ cầu ta cũng có hơi làm phách, đạp xe chạy như đồng, chẳng coi chừng đường sá. Rủi thay, có một đứa con gái nhỏ đi đường lối đó, bị cầu ta đụng nặng thế nhào, gãy hết một đùi.

Cái xe cũng ngã ngang xuống đất, cầu ta lại đặt đứng giây rồi thót lên, cơ việc chạy đồng, cho khỏi bị đứt bắt tiện.

Ái đi bị chứng bệnh tật, cầu ta tên là Ng-van-Nhung, 26 tuổi ở làng Tân-thanh-dông, nên nay cầu ta đã bị bắt rồi.

Hátin. Ghe chìm ngoài biển. — Có một chiếc ghe hôm mới chìm hôm trước đây tại biển Hà-tiên gần lối Hòa-tre.

Chiếc ghe ấy ở Hà-tiên đi làm lưới gần lối ngoài Hòa-tre, nhằm bữa đó sóng lớn qua, có một con Sóng rất to, nhận chiếc ghe chìm tuốt.

Trong ghe lái ban 4 người, lên lối vào bờ mà thoát nạn, ngất vì sóng lớn bờ xa, chỉ có một mình tên Huỳnh-vân-Vô lội vào tới bãi, còn tên Lâm-van-Ui thì rằng tay cũng đang vấp gió, sóng đuổi sức mòi hơi nên phải chết.

Còn hai tên kia mất hết kiếm chằng đang thủy, duy có thủy của Lâm-van-Ui, qua bữa mới vớt được.

Nguyên ngày thứ sáu tuần trước đây, vợ của thầy Nguyễn-vân-Bạch đang làm chức Tho-toán tại Tòa-bổ Thủ-dầu-một, tên là Nguyễn-thị-Lợi, 36 tuổi, khi đi chơi mà về, thấy tên thầy đi từ là Nguyễn-vân-Tinh không chui lau bán ghe theo như lời của cô đã dặn nó. Cứ để lo viết thư từ chi đó.

Có Trần-thị-Lợi là rầy nó thì nó mang tay hai lại, cõm nó giận quá, liền xốc lại, sáng cầm cây mía trong tay, hăm danh nó, song nó cũng không chịu nín.

Theo lời khai của tên Tinh rằng có Nguyễn-thị-Lợi giận quá, hăm nó, muốn lấy cạo dao trong nhà bếp mà danh nó, nên chạy xuống nhà bếp.

Muốn cho khỏi bị đánh, nên Nguyễn-vân-Tinh liền xốc đến gần dứt lấy cái dao, rồi chằm đưa chủ nó.

Có Nguyễn-thị-Lợi thấy bố tịch nó dữ dằn như vậy, thì hoảng kinh, liền chạy ra gần cửa mà la-mả-tả, rúi bị cái cửa đóng, phần thì mắt sợ hoảng, tay chon rưng rẩy rồi không động. Muốn la mà la cũng không ra tiếng.

Có bên đứng nép dựa cửa gió hai cánh tay lên mà đỡ cho khỏi trúng nhảm đầu.

Trong lúc nguy cấp người đờn-bà đã rùng rẩy sợ sệt đứng như tờ đầu xanh-tả, mà Nguyễn-vân-Tinh lại còn nhảm tâm xốc tới chằm nhàu, rất nên-ghe-gớm.

Khi nghe xao xiêng như vậy thì Trần-thị-Đôn là tinh-nhan của Ng-vân-Tinh chạy đến mà can, muốn dứt cái dao song dứt không được.

Vì sự can ấy mà chọc giận thêm, nên Nguyễn-vân-Tinh chằm thêm một dao chọt nữa rất mạnh. Trong lời khai của Nguyễn-vân-Tinh, nó nói như vậy:

« Dao chọt đó là dao tôi giết nó cho chết da. »

Có nó chết rồi, thì Nguyễn-vân-Tinh, tay còn cầm dao tuốt ra chọc kiếm chủ nó là thầy Nguyễn-vân-Bạch mà nói cách tỉnh táo rằng: « Tôi đã giết vợ thầy rồi. »

Thầy ấy nghe nói hoảng hồn, liền chạy tuốt về nhà, thấy vợ nằm ngay dưới đất máu chảy đầm đìa như tắm, thầy vừa thấy vậy thì xiêu mà bắt tinh hơn sự.

Vừa lối 8 giờ rưỡi tối, ông Cơ số phu-liêc hay động, liền thân hành đến tận nơi, có quan Tham-biên chủ-tĩnh Thủ-dầu-một và quan thầy thuốc Olivry cũng đến đó.

Nhà người bị giết

Có Ng-thị-Lợi, vợ chồng ở trong một cái nhà xung quanh có vườn trước, cửa trở ra đường Rossigneux. Cái nhà ấy vườn trước chừng 80 thước, chia ra làm hai cái. Cái nhà lớn ở phía trước, trong có phòng ngủ, còn phía sau có một cái nhà riêng ra với một cái nhà bếp ở phía sau hết.

Nhà trước nhà sau thông nhau có một cái sân nhỏ.

Có Thông bị giết nằm tại nhà sau, kể cái cửa thông lên nhà trước. Một vũng máu gần bằng một thước vuông vức.

Thầy người bị giết

Khi các quan đến nơi, bên dạy khiến thầy có Thông lên để trên bộ vàng ngựa và đắp mền lại.

Có nhiều vết chém rất nên gớm ghê.

Xin kể ra sau này:

1° Phía sau cạnh tại bên hữu một vít rất sâu và dài 1 tấc 8, bề hai so lối óc ra.

2° Ngay giữa đầu, hai vít ngay nhau cũng lung lắt đau;

3° Nơi gò má phía hữu một vít dài một tấc;

4° Nơi trán một vít chừng 3 phân;

5° Nơi cằm chỗ tay mặt bị chằm vào ra, còn dính có một miếng thịt;

6° Bàn tay mặt một vít giữa ngón cái và ngón trỏ chạy dài tới cườm tay;

7° Nơi cườm tay trái bị 3 vít.

Áo quần đều rớt đầm những máu.

Sự rùng chi của người chống

Thầy Nguyễn-vân-Bạch đã điên tri vì sự rũi rồ xảy đến tình hình như vậy, cho nên thầy không tỏ ra được việc chi hết. Sự mất tri của thầy đến nay cũng còn chưa tỉnh táo được.

Thằng sát-nhơn

Nguyễn-vân-Tinh, theo như lời nó khai, thì nó giận đã ba phen rồi, gần một năm rưỡi nay nó đã bị chủ nó nói nó hôn hào mà danh nó.

Nó đã chịu tội của nó làm, và nó thuật hết đầu giây mối nợ như đã nói trên đó.

Nó nói rằng nó giết chủ nó đây là vì chủ nó chưởi mắng nó hoai. Nó lại nói rằng: « Tôi sanh ra đáng để mà chết chằm. »

Nó thấy thầy Thông Bạch buồn rầu và mặt tri khôn, thì nó lại nói với thầy rằng: « Thầy đừng có rầu quá mà chết đi giờ, hãy giết tôi đi cho rồi, cho giải bết cơn buồn. »

(16) — Feuilleton du 19 Oct. 1916. N° 450

TIỂU THUYẾT TÂY ĐIỂN NÔM ROMANS FRANÇAIS TRADUITS EN QUỐC-NỮ THẬP-TỰ QUÂN ANH-HÙNG KỶ LÊ-THẠCH-LÂN diễn nôm

Như tôi đây, trăm trận xông tên đột pháo, hoàng-thượng chẳng nghi công thì chớ, mà lại cầm cờ sấm bần, thì thế ra lòng tham vô cùng?

Thang-mạch-Từ nói:

— Ấy hoàng-thượng chỉ vì cảm không cho ai sấm bần, trong nước chửi nừa thì sanh ra loạn to.

Nói rồi ông bèn từ biệt về tàu lại vua hay.

Đi mấy bước đường, rồi trở lại hỏi Ngọa-bảo rằng:

— Vậy còn vị Y-sanh, vàng mạng vua Thò mà lại đây, có quốc-thơ hay không?

Ngọa-bảo bèn về lấy thư đưa ra cho

Thang-mạch-Từ, rồi chủ khách đều từ giả ai về nhà nấy.

HỒI THỨ VIII

Ông Thang-mạch-Từ về trao, bèn đem việc Ngọa-bảo tiền nguy-y mà tại lại cho vua nghe.

Vua nói:

— Là chưa? Nhà người dám đứng bảo-lãnh cho người Tô-cách-lan chắc là quân-từ sao?

Thang-mạch-Từ nói:

— Lão-thần xưa vốn ghét giống Tô-cách-lan, song nay thấy người này bộ thiệt thà và có nhiệt-thành lắm, nên mới dám mạo-muội tâu lên.

Vua hỏi:

— Cứ như nhà người coi tên đó có quá là đông-sĩ không?

Thang-mạch-Từ nói:

— Muốn tâu bề-hạ! Người đó bề-hạ chẳng từng thấy sao?

Vua nói:

— Văn trăm có thường thấy người đó xông đột chỗ chiến-trường, không

bao giờ chịu sau người ta, thì cũng có điều đáng như trăm thiết.

Thế mà nhiều người không biết, chề trăm trận nào cũng tranh vào trước, chẳng qua chi háo-danh mà thôi. Nói cho tiền tội; nếu trăm là nguyên-soái, mà không hiểu sống cơ chết, lăn mình vào trước, thì sao có mạnh được lòng tam-quân. Và còn biết ai bạo ai nhát thế nào?

Ông Thang-mạch-Từ nghe nói, rất lấy làm lạ: Vì xưa nay vua vốn là người háo-danh, bây giờ lại khiêm-nhường như vậy, có lẽ hoàng-thượng gần đến nguy thàng-hà hay sao?

Bởi vậy ông không trả lời làm sao, đứng lặng lặng mà nghe coi vua có truyền gì nữa không.

Vua nói:

— Ngọa-bảo là người đông thiết, song chỉ ghét về có tánh kiêu-ngạo, thường buông lời không giữ phép tắc, trăm nhiều lúc thấy cũng nói giận!

Ông Thang-mạch-Từ thấy vua nói

có ý khác sắc, bèn quí xuống tàu rằng:

— Lão-thần tội đáng chết, xin bề-hạ rộng thương, vì lão-thần lỡ cho Ngọa-bảo một việc quyền-lợi riêng về luật nuôi chó rồi!

Vua có giận nói:

— Nếu vậy thì người dám tự-chuyên thiết!

Thang-mạch-Từ tâu rằng:

— Lão-thần đầu dám tự-chuyên, vì nhớ lòng hiền của bề-hạ, cho lão-thần có quyền riêng, đáng phép cho ai nuôi chó cũng tùy lão-thần định đoạt. Nên lão-thần mới dám tâu mạo-muội bề-hạ mà cho Ngọa-bảo nuôi chó. Nghĩa cũng muốn biệt-đầu kẻ đông-sĩ, cho biệt lượng hái-hà của bề-hạ coi người Tô-cách-lan cũng như con một nhà kia vậy!

Vua hỏi:

— Vậy thì có chó tốt sao!

Thang-mạch-Từ nói:

— Dạ, lão-thần xưa nay chưa từng

thấy có con chó nào mà tốt như con chó

Tên Nguyễn-vân-Tinh này 25 tuổi, đã có bị một án 20 ngày tù về tội ăn trộm. Nó là con của Nguyễn-vân-Kê và Võ-thị-Nhiều, sanh đẻ tại làng An-lộc-dông, hạt Giadinh, quan đã bắt nó mà giam rồi.

Cái dao của tên Tinh dùng mà giết cô Thông ấy, thì người ta đã lượm được tại chợ, vì lúc nó chạy đi kiếm ông chủ nó thì nó bỏ tại đó.

Vụ này quan Bồi-thẩm Biên-hoa còn đang tra hỏi.

Lời bàn

Lời xưa có nói : « *Kính bạc chi thái, thì tr quái từ tác tẩn ngữ đước, thì tr tiêu-nhơn tác sát ngó thân.* »

Nghĩa là : Đám cái thói kính bạc mà ở với người quân-tử thì ắt mất cái đước của ta, còn ở với đũa tiêu-nhơn thì ắt hại mạng ta.

Ấy là lời chỉ-ngôn của mấy bậc hiền xưa vẫn thường hay nói.

Nhưng mà đời nay ít ai hay xét, tình cờ cứ để mà làm hoài. Vì ở đời hễ người quân-tử mà giận dữ thế nào cũng chẳng hề dám bỏ đều lễ nghĩa, chỉ như đũa tiêu-nhơn hễ nó có giận thì ắt giận cùng, trừ ngoài những sự chém giết, hoặc tìm tâng mưu độc mà hại cho lai gan, thì chẳng có chi hơn nữa. Bởi vậy cho nên, với đũa tiêu-nhơn mà lỡ mình có bạc đãi nó một hai khi, thì phải coi chừng, như lỡ mà kết bạn bạn với nó thì phải tránh nó đi, con lộ mà dùng nó làm lộ tr ở trong nhà, thì cũng phải xích trục nó ra cho khỏi cửa, chớ để nó ở một bên cạnh mình, hoặc chừa nó trong nhà, thì sớm muộn cũng bị hại gia cũng phải tàn thân mà chớ, ấy là lẽ tự nhiên, từ xưa đến nay vẫn thường có vậy.

Trong xứ Nam-kỳ ta đây cũng thường có những án đây tố sát chớ, song án nào, hễ tra hỏi đũa hung-phạm ấy thì nó cũng đều khai rằng thì chủ nó mắng chửi nó quá, nên nó tức mình mà giết đi cho rồi.

Nhưng xét lại cho kỹ mà coi, chủ nhà mắng chửi là rầy đũa ở, ấy cũng là lẽ thường, song những đũa tiêu-nhơn, đầu cho nó có làm lỗi sai quấy mà ta dạy dỗ nó lại, nó còn không chịu phục mà sanh ra cừu oán thay, huống chi là chửi mắng, thì sao cho khỏi mang họa có ngày.

Ấy vậy tôi xin khuyên đồng bang ai này, có dùng đũa ở trong nhà thì phải ràng mà coi chừng, thường

những đũa sát nhân có nhiều khi cái bồn-trương nó hay hiền lộ ra bề ngoài, để cho ta thấy lắm, ngặt có một đũa là tại ta không hay lưu tâm xét kỹ do mà thôi.

Chủ bút.

CỤC-ĐÔNG (Extrême-Orient)

Trung và Nga

Ông Iseou-king-Gou là sứ-thần Trung-quốc ở bên nước Nga mới đến tâu về cho chánh-phủ Trung-quốc một tin rất gấp rằng Chánh-quủ Nga có 3 đũa tranh luận với Trung-quốc: 1° Trung-quốc chẳng đặng thêm binh nơi đất Mông-cô; 2° Trung-quốc chẳng đặng chớ những người diên chủ qua khai khẩn nơi đất Mông-cô; Trung-quốc cũng chẳng đặng phong quan chức chi mà cho thêm bên đất Mông-cô nữa, trừ ra những số quan đang hiện tại đó mà thôi.

Linh Trung-quốc với linh Mông-cô đánh nhau.

Những binh thương-xuyến của Trung-quốc ở tại Thanh-kinh mới đánh lớn với linh Mông-cô tại địa-giới Mãng-châu gần đường xe lửa của Nhứt-bồn. Cả hai đảng đều bị quan Nhứt bắt hết mà nói rằng không được phép đánh nhau tại đường xe lửa của Nhứt. Linh Mông-cô đều lui về hết, chỉ còn để lại 50 người binh mà hội đồng-thập-tử của Nhứt đã đem về bảo dưỡng vậy thôi.

Tại địa giới Mãng-châu

Những linh Mông-cô thường hay đến địa giới Mãng-châu mà khuấy khích hoạt, càng ngày càng thêm. Linh tuần-biên khó bề ngăn chống, vì số binh ít lắm. Người ta đã có xin Chánh-phủ cho binh thêm mà chưa biết Chánh-phủ liệu định thế nào.

Thiên-Tân 3 septembre 1916

Tại phòng Thương-nghị Trung-quốc.

Đức Tổng-thống Lê-Ngươn-Hồng mới từ diên-báo-cho các quan trong các tỉnh hay rằng ông Đoàn-kỳ-Thoai đã dâng phong làm phò Tổng-thống Trung-hoa Dân-quốc, vì ngài đang công cử tại phòng quốc-dân thương-nghị viên trong 414 tiếng thăm mà phần ngài dâng tới 407 tiếng.

Thiên-Tân, 5 septembre 1916.

Bảo-hoàng-dăng xuôi mư

Có tin cho hay rằng tại Thanh-kinh có hơn 2 ngàn rưỡi dân Mãng-châu trong bon Bảo-hoàng-dăng đã giũ loan trong miền Hsing-Ning-Touen. Nay chúng nó đã kéo thẳng tới Fa-kou-Men. Dọc theo đường xe lửa thì chúng nó đánh phá máy số Tuần-Cảnh đoạt hết khi-giới thuốc đạn, coi bỏ binh thế nó càng ngày càng to.

Tại Mãng-châu

Một tin diên-báo ở Trinh-gia-dôn Mãng-châu cho hay rằng trong lúc linh tuần-biên đánh với quân tác-khẩu đó thì có một ông Phó-trưởng (quan nam) bị thương nặng.

Tổng-Thống dơi cung

Có tin diên báo ở Bắc-kinh hôm mồng 4 rồi đây cho hay rằng Đức Tổng-Thống Lê-ngươn-Hồng đã dời vào ở tại cung Sang-Hai là chỗ của Viên-thế-Khai ở khi trước.

Trung Nhứt

Chánh-phủ Bắc-kinh đoán rằng sự linh Tầu với linh Nhứt đánh nhau tại Trinh-gia-dôn lúc nó đó là tại nơi các quan đương quyền tại xứ ấy, chớ không phải tại Bắc-kinh. Có một tờ nói về việc ấy đã gửi cho quan Sứ-thần Nhứt rồi.

Có một tin diên báo ở Thanh-kinh cho hay rằng có một lớp lính đóng làm, một đồ xam một cách với nhau đi cướp phá trong địa phận Linh-Yu và Fou-ning lại xưng mình là Bảo-hoàng-dăng, chúng nó lại bắt người ta nhiều lắm, rồi biểu bá con phải đem tiền lại chuộc. Bá tánh trong mấy xứ ấy cứ lấy làm lo sợ lắm.

CƯỢC ĐẤU GIÁ

(Avis d'Adjudication)

Ngày đấu giá	Hạt gạo hay là số nào ?	Đầu những vật gì ?	Đồ đấu giá tiền là bao nhiêu ?	Tiền thế chung tam	Tiền thế chung nhứt định	Số điều lệ đề tại đâu ?	
30 Oct. 1916	Tại phòng 9 h. ban mai	Tại phòng quan chánh sở Thọ-tin và Điện-báo tại Hà-nội và tại Saigon.	Số bộ và đồ in cần dùng về sở Thọ-tin và diên-báo trong cõi Đ o n g - đ ư o n g trong năm 1917.	70.000 quan	400 đồng	3 000 quan	Tại phòng quan chánh sở Thọ-tin và diên-báo Hà-nội và Saigon.
31 oct. 1916	Tại phòng 9 h. ban mai	Tại phòng đầu giá sở T a o - T á c Saigon.	Phân đấu lam 7 cuốc về việc lãn chỉ đã đổ các nẻo đường miết Thủ-đầu - một, Tây - ninh, Biên - hoa và Baria v. v.	2.000 1.000\$ 3.000 18.000\$ 12.0008.000\$ 10.000\$ v.v.			Để nơi phòng quan chánh sát-vát Nam-kỳ mà hỏi thăm, rồi phải gửi đơn xin đấu trước ngày đầu tiên là 8 ngày.
18 Oct. 1916	Tại Xá-Tây 10 h. ban mai	Tại Xá-Tây Saigon	1° - Cất 2 cái nhà thương thí thuộc về thành phố Saigon 2° - Công việc xây công bằng đá gạch trong đất thành Tây-nội nửa năm sau 1916.	5.676 \$ 43	100 \$ 00	500 quan	Tờ điều lệ chương trình đề tại đình quan Xá-tây Saigon. Để nơi phòng quan chánh sở nhà thờ và Điện-báo Saigon.
11 Nov. 1916	Tại phòng 9 h. ban mai	Tại phòng quan chánh sở nhà-thờ và Điện-báo Saigon	Chiu quân áo cho những người đi thợ của sở Điện-tin Nam-kỳ và Cao-man trong năm 1917.		60 \$ 00	300 quan	Điều lệ đề tại phòng quan chánh sở nhà thờ và Điện-báo Saigon.

của Nga-báo; ngực rộng, bàn chân lớn, sắc da tuyền, sức có thể bắt nổi đặng trâu, mau lẹ bằng giồng dè rừng.

Khí độn nói mà mây trắng trợn, vua thấy cũng tay cười mà nói rằng :

— Thôi, nói vậy, chớ nhà ngươi, đã cho nó tờ hộ-chiến rồi còn làm sao đặng nữa. Sau không nên cho những quân vong-mạng đó tờ hộ-chiến; nó có quyền tự-do đi săn, thì trăm săn hân còn ăn thua gì nữa.

Còn đến người Y-sanh, Nga-báo làm sao mà biết va ?

Thang-mach-Tư nói :

— Nga-báo thừa vua chư-hầu đi có chuyện chi với vị Ân-sư; thì làm thần không rõ, mà hỏi y cũng không nói, chỉ nói gặp quan một người mã-kỵ Hối-hối, tiền cử vị Y-sanh đó lại mà thôi. »

Vua nghe nói cũ kính nói :

— Vậy nó đi như thế, có biết bá hoàng-hậu lại cầu nguyên cho trăm ở

nơi đó không ? »

Thang-mach-Tư nói :

— Dạ, Đức hoàng-hậu lại đó cầu nguyên, vua chư-hầu không ai biết cả. Mà bá hoàng-hậu đi đó, tiếng tự cầu-nguyên, thì thiệt là sự bệnh vua truyền nhiệm mà thôi. »

Vua nói :

— Việc đó không phải chuyện chơi, nhà ngươi phải hỏi cho ra mới đặng. Và lại viên Y-sanh đó, quen biết với vị Ân-sư hay không ? »

Thang-mach-Tư nói :

— Hối Nga-báo chưa biết viên Y-sanh, thì có gặp một tên lính mã-y Hối-hối, hiện là Sơn-sư; mới gặp nhau còn đầu vó với nhau mãi, sau không ai hơn ai, mới giải hòa kết làm anh em. Cũng đến nơi thạch-dộng của vị Ân-sư ở. »

Nói đến đó, ông Thang-mach-Tư hèn không coi nữa, vì ông già rồi nhiều lời không nói.

Vua giận nói :

— Thế thì viên Y-sanh gặp ở thạch-dộng hay ở đâu mà người không nói ?

Thang-mach-Tư nói :

— Dạ, không, vì tên Sơn-sư thấy nói hễ-hà đầu, có vẻ tầu với vua Thổ, nên cho viên Y-sanh ấy lại, Nga-báo đợi ở trong thạch-dộng hơn một ngày trời, thì viên Y-sanh ấy mới lại sau. Và lại vị Y-sanh đó đến, có quân nhạc đưa tiễn và có cả quẻ-thờ đem theo nữa. »

Vua nói :

— Nào quẻ-thờ đâu, đã dịch ra chưa ? »

Thang-mach-Tư nói :

— Dạ đã dịch ra chữ Anh rồi, cúi xin ngự lãm.

Vua Lý-khước đọc thơ thì thấy có câu rằng :

« *Trầm vàng mang trời và nhờ đư
« phước đáng thánh-nhơn là ông M
« hân-mặc-đức...* »

« *Trầm là vua trong hàng vua Yan*

« *quốc; là một đấng rất tôn qui ở nước Ai-cáp, cũng xứ Tây-lô-A; là một vua quang-minh chính-dai ở trên cả và thế-gian này, kính gởi lời thăm đại-đệ ta là vua Lý-khước nước Anh rằng :*

« *Trầm có nghe con qui bình nó khuấy nhiễu đại đế, làm cơ rút cả chơn tay. Mà mấy viên ngự-y, toàn là người Mã-tâm-lô, cũng người Do-thái cả, hèn chi mà Đức chúa trời và thánh-nhơn ta là ông Mỗ hân-mặc-Đức, không giáng-phước cho đại-đệ ? ...*

« *Đọc đến đó, vua lại hỏi nước miêng vào trong thơ hai ba lần.*

(Sau sẽ tiếp theo)

BẢN GIÁO-GIÁ

Như ai dẫu mà mua dưng thì phải trả thêm 5 \$ 00 trong mỗi trăm đồng (5 %) và phải trả bạc mặt.

Table with 4 columns: Ngày nào?, Giờ nào?, Bán những vật gì?, Tại đâu? containing dates and descriptions of goods sold.

Rượu TONI-KOLA SECRESTAT là rượu rất bổ hơn các thứ rượu bổ khác, bổ rượu đã vào thì thành thử rượu rất về sanh.

Hãy dãi bán hữu thiết mình một ly TONI KOLA Minh hãng DENIS freres trữ mà thôi.

Nhà DENIS freres tại Saigon rao riêng cho các bạn hàng rằng: Các thứ rượu các của hãng rất kỹ càng. Hàng sang long gọi bán giá và màu rượu cho không miễn là phải có xin thì dưng.

CÓ BÁN

Tại đường Arfeuille nhà số 92 Saigon Giá là 6.000 đồng bạc một sớ đất có cất nhà sau đây:

- 1. - Một tòa nhà ở, cất bằng gạch, có hàng ba, phòng khách, phòng ăn, hai phòng nhỏ và một phòng lớn liền với một phòng rửa mặt.
2. - Nhà dưới cũng bằng gạch, có chỗ nấu ăn, với lại một phòng rộng lớn, có chỗ để xe, tàu ngựa, nhà tiêu.
3. - Một nhà khác nữa cất bằng cây, lợp bằng sắt bần có một phòng và một trái chửa đồ.
4. - Một sớ vườn rất đẹp, trồng cây đủ kỳ hoa đi thảo, có cây trái và cây cao-su (hévêas), (trồng đã 10 năm).
Có đặt máy nước chảy vào nhà. - Có đặt đèn khi.

Diện-tích. - 4.077 thước vuông Vách rào: 94 thước 1 tấc xây bằng gạch và 194 thước 5 tấc trồng rào sắt đồng vào trụ cũng bằng sắt. - Mặt tiền nhà day ra đường đi: đo 85 thước 5 tấc.

Hãy viết thư cho M. Chenieux hay là lại nhà số 92 đường Arfeuille mà coi.

NAM-ĐÔNG-HƯƠNG KHÁCH-LÀU

En face des nouvelles Halles Centrales Nos 26, 27, 28, 30, Saigon

Kính cùng quý-khách rỏ, chúng tôi mới lập một chỗ Khách-lầu, (nhà ngủ) phố lầu bề từng đường Amiral Courbet số 26, 27, 28, 30, giữa đường Schroeder đi qua, phía sau thì ngang nhà giấy xe lửa Mytho, chợ mới Saigon.

Phòng ngủ rộng rãi hơn các chỗ khác, có yên sang chiếu vào, 4 mùa đều có gió mát mẽ, trên lầu có sân rộng, mát đều hương gió thường trắng, mỗi phòng lớn đều có ngựa gỗ, đồ trong phòng rộng những đồ mới rất tinh khiết, giá phòng lại rẻ hơn các nơi.

Giá phòng trong 24 giờ: hương nhứt... 1 20, hương nhì... 1 00

Như vì nào nghĩ từ 5 ngày sắp lên, giá tinh sục xuống. Nay chúng tôi xin nhờ quý-khách nghĩ tình đồng bang, khi nhân du xin ghé tiệm chúng tôi, trước là giúp cho tiệm đang lâu giải, sau lại dưng chỗ nghĩ ngơi tinh khiết.

PHAN-VĂN-VINH và PHAN-VĂN-CỐ. Kính đôn.

TRỊ KHÔNG NGŨ VÀ ĐAU MÌNH

Người ta ngủ không được là tại da lo, ồm chuyên buồn rầu, làm ăn cực nhọc quá lẽ hay là làm sách viết bài mà để tri suy nghĩ quá mức, cũng tại hay cảm xúc động tình quá về chuyên gì đó, hoặc bị hao tại tổn của, bị mấy căn cơ ấy mà không có thuốc trị thì làm cho mang sống mau vương vấn nhiều bình nạng nề bởi nơi cần cốt tiêu tụy ma ra.

Hễ ngủ không được thì cũng như (tối hơn) ra pháp trường, mà ngủ không ngon giấc thì lại càng khốn đốn hơn nữa. Hễ ngủ thất thường vì bởi hay chiêm bao chiêm bị thì khi sớm mai thức dậy mình mảy ra tề mẽ cũng như bị bầm xé vậy, như đầu nhức óc, buồn bã ngổn si, lại nhảm công ăn chuyên làm, như không uống thuốc để vậy hoài sau chắc phải ra diên.

Các người có những bình nói trên đây phải mua thuốc hiệu "La Neurinase" mà uống. Thuốc Neurinase này làm cho ngủ êm và bổ sức lực làm cho dễ an để ở với đời, trị khơn ra mình mau lại.

Uống nó vô hai. Ấy là bài thuốc thần hiệu của cậu học sanh kia tại số thuốc-thủ-vật thành Paris bày chế ra. Uống trước mà ngựa bình thì hay hơn là để lúc vương mang rồi mới uống.

Giá 1 ve tại Saigon: 4 quan 75; Trẻ tại tiệm thuốc thượng đẳng G. RENOUX và De MARIE & LAURENS và tại THIẾT-NGHIỆM ở thành Paris số 7 Avenue Baboucaud.

TẠI NHÀ IN ÔNG F.-H. SCHNEIDER 7, Boulevard Nordom SAIGON

Lectures Françaises Ông CARRÈRE SOAN

Gồm nhiều chuyện hay và có ích.

Trước hết nói về nước Lang-sa sơ khai cho đến lúc thành trị bây giờ, sau hơn một trăm bài đủ các thứ chuyện khoa ngôn ngữ.

Giá..... 1 \$ 00 Tiền gửi..... 0 10

Advertisement for 'NGUYỄN-CHI-HÒA' featuring 'GRAVURE SUR METAUX et MARBRES' and 'plaques-funéraires, dateurs-vitesses, cachets-cuivre, etc. etc.' with contact information at 42 Rue Amiral-Courbet, Saigon.

THƯƠNG TRƯỜNG

Giữ các thứ hàng hóa xuất cảng

Table with columns: TÊN CÁC THỰC CÂY, BÈ HOÀNH VÀ TRƯỚC, GIÁ THƯỚC CHUÔNG, CÂY CỤP CHUÔNG, GỖ SÚC, GIÁ CÂY CHUÔNG, GIÁ GỖ SÚC KHÔNG VỎ. Lists various types of wood and their prices.

Table with columns: LOẠI CÂY TRÂM, BÈ TRƯỜNG, BÈ HOÀNH, TỶ 100, GIÁ. Lists different types of 'trâm' (bamboo) and their prices.

Large table with columns: CÁC VẬT THỦY SẢN, CÁN TÀ, GIÁ BẠC. Lists various types of fish and seafood with their prices.

Advertisement for 'ĐẠI-PHÁP-CÔNG-THẦN, chủ quốc-ngữ' and 'MEO BÀNG CHỦ QUỐC-NGŨ' with contact information for F.-H. SCHNEIDER.

TRÌNH CÙNG CHU-VỊ HÚT THUỐC ĐIỀU ĐẶNG TƯỜNG:

TABAC DU GLOBE (THUỐC GÓI CÀ-LỚP)

Vị nào biết xai thuốc hút đều ưa dùng thứ thuốc CÀ-LỚP làm vì: một là giữ rõ làm; hai là mùi ngon.

Hàng thuốc CÀ-LỚP dùng nhiều tay bác sĩ thạo nghề chọn thuốc mà chọn lựa những lá thuốc nhưt hảo hạng hơn hết mà làm ya.

Cách chọn thuốc kĩ-càng như vậy thì mùi nó dịu ngọt, không ngạt cổ, chẳng phạt vì và lại làm cho miệng lưỡi được THƠM-THO, IM-MÁT. Bởi thuốc này tinh anh và tuyền soạn làm nên mới được như vậy.

THUỐC GLOBE (Cà-lớp) này, vì tính tinh hảo, thiệt là một VI-GIẾT-TRỪNG qui lạ, nó tiêu trừ các con tò-vi trong miệng mình. Hễ dùng nó thường cũng như mình để phòng các bệnh hoạn vậy.

Hãy hỏi mà mua đâu đâu cũng có: THUỐC GÓI GLOBE (Cà-lớp) và THUỐC ĐIỀU GLOBE (Cà-lớp)

DENIS FRÈRES

Bordeaux. - Saigon. - Haiphong. - Hanoi. - Đại diện cả Đông-Dương

CIGARETTES DU GLOBE (THUỐC ĐIỀU CÀ-LỚP)

Chuyện này chu-vị ưa dùng thuốc điều đều hiểu rõ từ ngày THUỐC GLOBE (Cà-lớp) tràn qua Đông-dương đến nay đã hơn hai chục năm dư rồi.

Phần bán thuốc rời hay là thuốc vẫn thì phải dùng giấy mà gói bao.

Vậy nếu những bao ấy mà huê dạng mất tiền thì tự nhiên cái ruột trong phải là thứ rẻ dặng có thừa trừ cho vửa cái giá.

Thuốc ta đây bao rứt đơn sơ, chẳng tôn mây đồng, cho nên ta có thể mà chọn thứ thượng hạng.

Cách xử đơn sơ của ta đây làm cho ta bán dặng thuốc tốt chứ không phải bán giấy hay là bán hình chi.

Advertisement for 'PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM' (Must use tonic and phlegm medicine) featuring 'ELIXIR TONIQUE ANTICLAIREUX' by Dr. Guille. Includes an image of the medicine bottle and detailed text in Vietnamese and French.

Advertisement for 'KHOẢN CHẤT THỦY' (Mineral water) featuring 'VICHY CÉLESTINS' and 'VICHY-ÉTAT'. Includes an image of a bottle and text in Vietnamese and French.

LIÊU TRAI CHÍ DỊ BÁNH CAM TỊCH

Truyện Liêu-trai chí dị cuốn nhưt in rồi, cuốn nhì cũng gần rồi, hay lắm xem nó mà giải buồn rất có thú vị, mỗi tháng ra một cuốn. Tại nhà in J. Viêt đường d'Ormay Saigon và tại nhà M. Phạm-xuân-Lãm 121 đường Bourdais Saigon đều có bán. Giá mỗi cuốn là: 0\$30

NAM-HÔNG-PHÁT Khách sang ở đường Boulevard Bonnard số 106 ngang gare xe lửa nhỏ Saigon-Geop, tại chợ mới Saigon

Bán rượu tây và sữa xo mảy, đèn essence và đèn alcool. Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát giá rẻ hơn các nhà khác. Quý quan, qui khách ở xa muốn mua bất cứ vật chi thì mời mua giùm, niềm phong hỷ lưỡng gói tới chỗ ở cho mấy ông. HỮU-NHƯ-ĐỨC.

Tại tiệm thuốc Nhi-thiên-đường, ông Lương-y Vi-tê-Sanh, chọn các thứ thượng được bảo chế ra như bánh, mùi ngon ngọt, để cho con nít ăn trừ các bệnh cam tích sắt trùng hay làm. Thường con nít hay sanh trùng lâu, gây ốm, nước da vàng, bụng kéo gân xanh, đau bụng làm tiếng ỉn, hoặc tiêu ra bọt, mấy chứng ấy đều do nơi chứng cam-tích mà ra. Thứ bánh này con nít, người lớn dùng rất có ích, có trùng lâu thì tiêu ra, không có trùng thì, thường ăn bánh này, mạnh tí vì, da thịt tươi, nếu ăn lâu chừng nào, càng ngày càng mập. Cách dùng: con nít ăn 2 bánh, người lớn ăn 4 bánh. Chư vị có mua hãy nhìn chiếc cái nhãn ông Phát, hiệu Nhi-thiên-đường, lấy là đồ thiệt, kéo làm thứ gì ăn vào thêm bệnh. Giá: Mỗi gói 10 bánh 0\$10, Mỗi hộp 100 bánh 0\$90. Tiệm Nhi-thiên-đường ở Chợ lớn đường Canton số 88.

Tàu bên tây mới chở qua chông thiếu gì rượu mạnh

LA BIÈRE VELTEN

CÓ MỘT MINH HẰNG DENIS FRÈRES Trữ rượu này bán khắp cả Đông-Dương

SÁCH MỚI

Tại Báo-quán Lục-tính Tân-văn có bán tiểu-truyện của Perrault tiên-sanh. Quyển thứ nhưt 32 trương giá 0\$10 Tiền gửi 0\$08 Ai mua xin gửi có nhà thơ cũng đặng. Quyển thứ nhì sẽ in tiếp, vân vân.

SÁCH BÁN

TẠI NHÀ IN CỦA M. SCHNEIDER

Sách dạy nấu ăn tiếng Lang-sa mỗi cuốn 2\$ 00. Roman đầu từ 0 fr. 90 tới 3 fr. 50. Có bán giấy, mực, viết chì, ngòi viết, thước, gomme cùng các đồ dùng cho học trẻ các trường. Ai muốn mua thì gửi thơ lên ta sẽ gửi đến nhà thơ thì phải đặng bạc trước mà lãnh đồ (contre remboursement)

SAIGON THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG

G. RENOUX

Nhứt hạng bảo tế-sư, ngang rạp hát Langsa. - Tiệm cũ HOLBÉ, sáng tạo trong năm 1865
BẤT NHỊ GIÁ

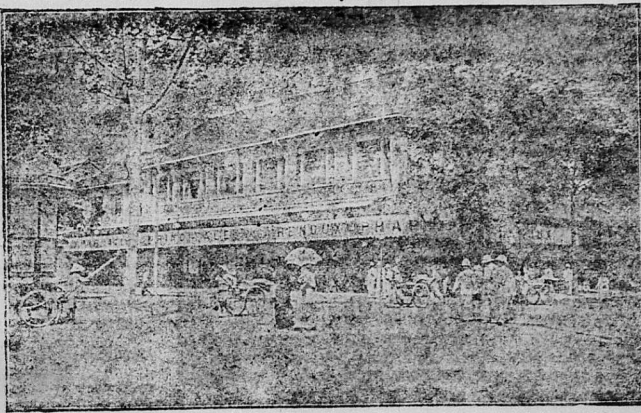
TIỆM THUỐC TẠI CHOLON
Hiệu là PHÁP-Á
Dược-phòng ngang phía giấy
xét hình

GIẤY THIỀN NỐI TIẾM
SAIGON 215
CHOLON 238

Thuốc men và các môn đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhứt hảo hạng.

Trừ đây tiệm, mà mỗi kỹ thuật đều có chỗ quạ luôn luôn.

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kỹ-nghệ, về nghề chụp hình, được thảo, đồ đồ bít, và đồ phụ tùng theo tiệm thuốc, kiến chái lý trong sở thiết-nghiệm, máy châm chít, ấu-nhi-khoa, thị-học và cực-chuẩn-tức-chí-co-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thương, nhà bệnh v. v.

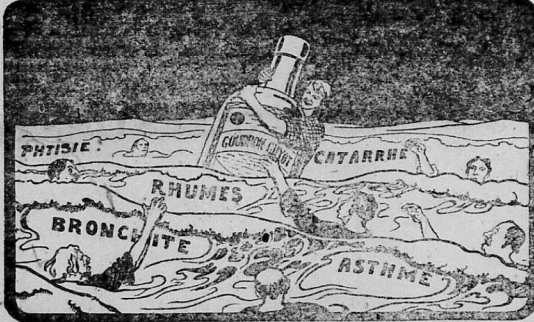
Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu, đã nạp tại tòa cầu chứng y theo luật. Hãy viết thư mà xin sách được-Vinh-lực-biên-chức-quốc-ngữ và chữ-nho, và sách riêng nói giờ cả đồ chụp hình. Tiệm này có eru và to hơn hết các tiệm trong quán hạt. - Các đơn đẹp báo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

Rừng sít bỏ theo tau, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc tễ. Thiết-nghiệm phân giải theo cách hóa-học, để tìm kiếm vị trùng và phân giải hàng hóa, đơn đồ bít rít và thuốc trừ độc, chuyên-môn, thuốc hiệu chữ R của ông Lương-y Holbé bảo chế, mà trị bệnh hút á-phiện.

Đồ hương-vị về cuộc vệ-sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.

TRÁI NỔI ĐỀ CỨU NGƯỜI BỘ HÀNH TRONG KHÍ TÀU CHÌM

Ngoài biển cả khí tàu chìm, bộ hành nhờ đeo theo trái nổi mà khỏi chết thì cũng như mấy người mang bệnh ho (bronchite) ho lao (catarhe) siêng (asthme) ho gió, cảm (rhume persistant) nhờ uống thuốc GUDRON-GUYOT mà khỏi bệnh.

Nếu mỗi bữa ăn mà uống một muỗng nhỏ thuốc Gudron-Guyot trộn với một ly nước thì đủ mà trừ tuyệt bệnh ho gió và ho tức. Dân cho bệnh trầm trọng thể mấy uống nó cũng hết. Khi nào có ho lao nặng nó thì mau lành bệnh, chẳng sai, vì thuốc Gudron-Guyot đi tới đâu thì giải tễ vì chỉ trắng tới đó. Muốn cho mau hết bệnh thì khà dùng có mua đồ giả, phải nài cho đúng thì thuốc Gudron-Guyot thiết mới mua. **Nhãy coi người nhân, có tên ông Guyot in bằng chữ lớn và ký (tên ba mà n (tiếng, xanh, đỏ), in xéo xéo, trừ tại Maison Frère, môn bài số 19, đường Jacob, kinh-đô Paris.**

XIN HÃY ĐỀNH THỬ XEM... MAU LẮM I MÀ BẮT KỸ CANG TIỆM MAY NGUYỄN-HỮU-SANH

Máy dù các kiến áo xiêm *vân, dài*, và y-phục Âu-châu (paletot) theo thứ thể. Có bán sần, vải-bò, to-lua, kiểu mới bông-là. Lược-lông Bắc, Cầm-châu Tàu, cung hàng Tây, hàng Nhứt-bồn, các mẫu sắc.

Vân, Nho, Xuyên, Lành, Trung-huê, Nhuyễn Gia-dụng, thật tốt!

Thơ, tướng-truyền, Quốc-ngữ bán sỉ và bán lẻ *vân vân!!!*
Xin viết thư đi:

Mme NGUYỄN-HỮU-SANH,
110, Quai de Belgique Cũn-ông-lũnh,
SAIGON.

THƠ TIN VÀNG LAI (Petites correspondances)

Anvers (Belgique)
Kinh lời thăm ông dặng mạnh giới, san xin ông gửi cho tôi hai vé thuốc Dragées Rabuto-tau.
Tôi sẵn lòng mà cho rằng thuốc này là một thứ thuốc rất thần hiệu vì nhiều khi tôi đã dùng nó mà cho bệnh uống thì họ đều dặng mạnh giới luôn.
Ngày tôi xin ông gửi thuốc này đây dặng tốt cho vợ tôi uống, vì nó mới nằm chỗ, đau bệnh mất mác.
Nay kinh
Quan lương-y J. L.

Trư tại tiệm thuốc Thượng-đẳng G. RENOUX nhứt hạng bảo-tế-sư, Saigon trước rạp hát tây

Đem tại nước lau-gi. Dùng sữa thường hàng trong hoàn cảnh, các gia đình. Sức khỏe, Mạnh mẽ, *vân vân*. Sản địa Normand hiện La petite fermière đem tại tỉnh Bắc và Bắc trong Bắc Val-lée de Bray đem một cách rất kỳ công, tuy làm ra rất mà tinh chất hay hơn tự thú này có ở bán trong cả

như sữa tươi sạch. Đó là Normand dặng, sanh sáng sữa thường hàng và *vân vân*.

Thuốc *vân vân* này đã to mà lại chắc, don cho người biết thuốc dùng. Xin hỏi kiểu tại hãng Berthet, Charrière và Công-ty.

Hệ thủ rồi thì ra nó luôn luôn.
BAO XÃNH. - Mát mà chẳng khô ch, mới thêm cho khách ở con người.
Phải nài cho có kỹ từ và dấu hoa-đồ để tự biết là thật.

LỜI TỰ THUẬT CỦA MỘT NGƯỜI ĐI DU LỊCH (Récit d'un touriste)

Trong buổi tối đi du lịch xưa này sang xa kia tôi hay xài thuốc dĩa không biết bao nhiêu mà kể. Tôi hút đủ thứ thuốc bán các nơi, duy có thứ thuốc dĩa Cigarette Diva thiết ngon hơn hết, hút nó không khó cỡ và khỏi sanh bệnh hoan, vì thuốc này không có nhựa như các thuốc kia, khỏi nó thơm tho và diệu lẫm. Có bán trong các tiệm bán đồ tạp vật (épicerie) và trong các quán café.

TRỊ BỆNH YẾU PHÁP (Censils mediceux)

Chư vị muốn cho trong nhà có một thứ rượu mà dặng trong lúc đau rét, hoặc nóng lạnh, thì vị không dặng lữa, thì hãy mua rượu Rhum massé là rượu thiết hạ rất chướng và lại tốt hơn các thứ rượu rham khác. **Nhãy coi cho kỹ kéo làm thế giã, hãy nài cho phải, cũ ve có dán nhãn trắng.**
Có bán trong các tiệm hàng xa

RƯỢU THUỐC HIỆU LÀ QUINA GENTIANE

Cửa Tu-riên Saint-Paul bảo chế. Là một thứ rượu bổ làm cho con người dặng trường thọ. Những người nào muốn dặng trường thọ và chẳng khi nào ương mang bệnh hoan chít, thì phải uống thứ rượu Quina Gentiane này mỗi ngày 1 ly nhỏ trước khi ăn cơm. Thứ rượu bổ này bảo chế đã dặng hơn 650 năm rồi bởi tay ông Dom Manoel là thầy y tại Anh-huyện de san-Paulo việc. Trong cũ hoàn cầu đều dặng nó và các danh sư dặng dặng nó mà cho bệnh uống, Nhứt là các xứ nóng mọc thì hay dặng nó. Có bán trong các tiệm hàng xa.

THUỐC LÁ VẤN RỜI HIỆU JOB

là một hiệu thuốc tốt nhất. Những người ghiền thuốc mà muốn giữ vệ-sanh, khỏi hư phổi, không rạo cò họng, thì nên dùng thuốc hiệu này mà thôi.

THẬT GIẤY VẤN THUỐC LÁ-HIỆU

JOB

DUỐC BÀNH NGƯỜI HANG... 1889 và 1900

Chủ Ông Jean BARDOU chế ra, hiệu mẫu đã ký tại Tòa-án Nay con trai ông ấy là Ông Pierre BARDOU nổi nghiệp

Chữ lãnh trưng bán là: Ở Toulouse, 104 de Strasbourg, số 72-74 J.-Z. Paulhac ở Paris, Rue Beranger, số 21

Bán lẻ ở các hiệu thuốc-là hoàn cầu.

DUỐC BÀNH NGƯỜI HANG... 1889 và 1900

Ái là chẳng biết Giấy vấn thuốc là JOB, là hiệu giấy tốt nhất Giấy cháy được hết không có tàn

Xưa nay kẻ đã hàng nghìn người làm mao giấy JOB, vì giấy JOB là giấy tốt nhất trong thế-giới, nhưng bọn-hiệu đã thừa các tòa-án, đã nghỉ xử trong phạt các nhà làm mao rồi.

VẬY HÚT THUỐC HIỆU JOB

là bảo thủ sức khỏe và tại là rành môi thuốc ngon.

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY TÀI THANH St-Etienne

VỆ SANH THIẾT ĐƯỢC

Như bạn tôi đang đứng xem mấy cây sắt người ta cắt nhà, mà nếu tôi nói mấy lời sau đây thì chắc sao bạn tôi cũng lấy làm lạ

MẮT TRÍ KHÔN (NÃO-BÌNH)

Sự mất trí và não-bình bởi nơi não-dân có bệnh. Ai mà có bệnh ấy chẳng chầy thì kịp phải lên lộ.

HÀNG BÁN RƯỢU HIỆU DENIS FRÈRES

LẬP RA TỪ NĂM 1862 NHÀ NGÀNH TẠI HAIPHONG, BORDEAUX, SAIGON, HANOI

Hàng DENIS FRÈRES trừ savon hiệu « Bonne Mère » là thứ sa-bon tốt hơn hết các thứ khác. Còn ai ưa dùng thứ rượu bò, thường gọi là Quinquina thì hãy mua thứ rượu sau này:

- Một là «Toni Kola Seerestat». Hai là: Saint Raphaël Ducos. Hàng này cũng có bán từ sắc tốt và chắc lắm, hiệu là từ « Dubois Oudin ».

Còn ai hay hút thuốc Cigares thì mua thứ Cigares El Conde thì là sẽ ưa nó vì giá đã rẻ mà lại mùi nó ngon ngọt nữa. Hàng này có bán đủ thứ rượu tốt xin kể sau này: Rượu chích trắng và chích đỏ trong thùng và chích ra ve. Rượu Champagnes: Vve Clicquot-Ponsardin, Roederer, Moët et Chandon.

Thức xưa chưa tìm được mấy chi mà coi các vật trong máu cho đúng, ngày nay bây giờ kiến hiện-vi mới thấy rõ các huyết-của hình trong ra làm sao; tron mà đẹp cũng như cái học vậy.

Trong mấy cái bạc bằng huyết này thì có lẽ gần sát vào đây, con người như lấy do mà sống. Khi nào máu con người mà chẳng có đủ hồng huyết-cầu, hoặc bị đứt tay đứt chơn ra máu, hoặc trong máu ứ chẳng có đủ sắt thì phải yếu, mất máu, xanh xao, sao sao cũng chẳng khỏi bình hoan.

Có thể tại tiệm thuốc Thượng-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX như hàng báo-à-sư, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình, số 412, Chợ-lớn, ngang nhà già.

Table with 2 columns: BÁC VẬT SƠ HỌC NHẬP MÔN, and prices for various items like KHU, THỜI, HỎA, THỔ, etc.

Muốn cho khỏi mang cái bình dở tựa ấy, thì phải dùng một thứ mạnh được hay là huyết hiệu là PILULES PINK (Bổ-hoàn linh-đơn). Những người đờn ông đờn bà mang bệnh thiếu huyết, muốn cho khoáng cường tráng kiến như anh em chúng ban vậy thì chẳng khó gì. Một phải uống thứ thuốc PILULES PINK này là thứ bổ huyết bổ cân thường đáng hay lắm. Thuốc PILULES PINK nó làm cho mình nhiều máu, làm cho khí huyết tinh anh, làm cho hưng vượng cân độ. Uống nó được lâu thì mình sẽ đáng mạnh giỏi sức khỏe luôn luôn, cho đến đời sẽ lấy làm lạ sao mà mau mạnh giỏi như vậy kia!

PILULES PINK (Bổ hoàn linh đơn)

Trong các tiệm thuốc cổ bản, có trữ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

LỜI RAO TẠI QUÁN Lục-Tinh-Tân-Văn 1º Ngọc-hạp 1916 thiệt giá 0 \$ 20 (không phải 0 \$ 40). 2º Tiên-cần-bảo-hậu thứ 8 0 30 3º Tường Lục-vân-Tiên... 0 30

QUẠT MÁY DẦU HÔI HIỆU JOST

Dùng dầu hôi đốt đèn
cho máy chạy trong
30 GIỜ
tồn có **MỘT LITRE** thôi.

Vấn QUẠT MÁY này
biện ra làm rất đẹp
con mắt, đã chắc,
rẻ mà lại tiện dùng vô cùng.

CÓ HAI THỨ QUẠT :

Một thứ kêu là **LE REX** bề đứng 1m 45 giá là. 68 \$ 00 | Một thứ kêu là **L'OURAGAN** (tổ lảo) bề đứng 1m 35, giá là. 100 \$ 00

VIẾT THƠ MÀ HỜI SẠCH CỎ VÊ KIỆU VÀ GIÁ CẢ TẠI :

Hàng Berthet, Charrière và Công-Ty
Ở ĐƯỜNG KINH-LẬP, MÓN BÀI SỐ 68 — SAIGON

HÀNG TÀU LỤC-TÍNH

(Service des Messageries Fluviales de Cochinchine)

Đường Cao-mán	
Tàu Namian chạy.....	17/10 thứ ba 9 giờ tối
Tàu Battambang chạy.....	19/10 thứ năm 9 giờ
Tàu Annam chạy.....	21/10 thứ bảy 9 giờ
Đường Lục-tính	
Tàu Mouhot chạy.....	16/10 thứ hai 9 giờ tối
Khmer chạy.....	20/10 thứ sáu 9 giờ
Đường Battambang và Đê-thiên	
Tàu Namian chạy.....	17/10 thứ ba 9 giờ tối
Tàu Battambang.....	21/10 thứ bảy 9 giờ

Đường Lào

Tàu Namian chạy.....	17/10 thứ ba 9 giờ tối
Tàu Annam chạy.....	21/10 thứ bảy 9 giờ tối

Đường Cap & Baris

Tàu Nanky.....	16/10 thứ hai 9 giờ tối
Tàu Hainan.....	17/10 thứ ba 9 giờ
Tàu chạy.....	19/10 thứ năm 9 giờ
Tàu chạy.....	20/10 thứ sáu 9 giờ
Tàu chạy.....	21/10 thứ bảy 9 giờ

Đường Tây-ninh

Tàu Nam-khách chạy thứ tư 18/10 & 8 ban mai
Saigon, le 14 Octobre 1916
P. le Directeur de l'Exploitation
Le Capitaine d'Armement
MARGUETTE

HAY LÂM CHO HUYẾT TINH KHIẾT

THI PHẢI ỨNG THUỐC

"SALSEPAREILLE DE GRIMAULT & Cie"
(Salsepareille Parisienne)

Thuốc "Salsepareille de Grimault & Cie" đã hiệu nghiệm hơn bốn chục năm nay, bệnh ngoại khoa là ghê, nhọt, mụt, v. v. đều chữa được cả, đáng làm cho máu tinh khiết.

Grimault & Cie, ở đường Vivienne số 5, Paris, và trong các tiệm thuốc to có bán.

Có trữ tại tiệm thuốc Thương-đẳng, chủ tiệm là G. RENOUX nhà hàng báo-lê-sur, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-Á, đường Thủy-bình, môn bài số 215. Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

HAI MƯƠI NĂM DANH TIẾNG!!!

TRƯỜNG SANH VAN BINH

HÔI XUÂN PHÂN NHƯỢC VI CƯỜNG

NHỜ BỒI THỨC RƯỢY HỒI

ELIXIR GODINEAU
C. RENOUX
hàng-tên, SAIGON
trước rạp hát tây

Và tại tiệm thuốc Pháp-Á đường Thủy-bình, môn bài số 215. Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

MƯỜI CÁI NGÂN BÀI

QUINA-LAROCHE

THỨC RƯỢY CÓ CỐT RƯỢY NHO CƯỜNG TRẮNG, ĐỒ HUYẾT, GIẢI NHIỆT

Trong rượu này có đủ 3 tinh của 3 thứ Kinkhas (đông, đá, kẽm)

RƯỢY QUINA-LAROCHE mỹ vị dễ uống, ít bera bết cho thể rượu nho và rượu ngọt, có trộn cốt Kinkhas. Để rất thần hiệu trong việc trừ hư-nhược. Ăn thực bất tổn và hàn nhiệt bệnh.

QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX

đông mà trị huyết suy chứng, bạch chứng, cũng bỏ được những người bình đầu lâu mới mạnh, vác vác.

Tiệm nào cũng có bán
PARIS, 20, Rue des Fossés-Saint-Jacques. PARIS

Có trữ tại tiệm thuốc RENOUX, báo chè y khoa tân-si nhứt hàng báo chè y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
Certifié l'insertion.....
Saigon, le 19

Vu pour légalisation de la signature
de M.....
Saigon, le 19
Le Maire de la Ville de Saigon

HÃY HỎI THƯ HỘP QUỆT HIỆU NÀY

LÀ THƯ TỐT HƠN CÁC THƯ KHÁC

PHỞ THÔNG GIÁO KHOA THƯ XÃ
BIBLIOTHÈQUE FRANCO ANNAITE DE VULGARISATION
Publié avec la Direction de F.-H. SCHNEIDER, Editeur à Saigon
7, BOULEVARD NORDOUM

SÁCH HỌC
SƠ HỌC LUÂN-LÝ
(LEÇONS DE MORALE)
à l'usage
des Ecoles Indigènes du 1er Degré
par
TRẦN-TRỌNG-KIM
Giáo sư Trường Sư-học Đông-dương
Một cuốn 84 trang giá. . . 0\$30

GỞI BÁN ở các hiệu sách Đông-Dương.
Tại hiệu tin F.-H. SCHNEIDER
7th Boulevard Saigon,
Tại nhà hàng số người soạn,
số 12, Carreau Hanoi.
ở các cửa hàng sách Saigon,
Hanoi, Hanoi, Tourane và Huế.

Saigon — Imn. F.-H. SCHNEIDER

Certifié qu'il n'y a ni faux ni contrefaçon
M. le Maire de la Ville de Saigon

HÀNG TÀU LỤC-TÍNH

(Service des Messageries Fluviales de Cochinchine)

Đường Cao-mán	
Tàu Namman chạy.....	17/10 thứ ba à 9 giờ tối
Tàu Battambang chạy.....	19/10 thứ năm à 9 ..
Tàu Annam chạy.....	21/10 thứ bảy, à 9 ..
Đường Lục-tính	
Tàu Moshol chạy.....	16/10 thứ hai à 9 giờ tối
Khmer chạy.....	20/10 thứ sáu 9 ..
Đường Battambang và Đê-thiên	
Tàu Namman chạy.....	17/10 thứ ba 9 giờ tối
Tàu Battambang.....	21/10 thứ năm 9 ..

Đường Leo

Tàu Namman chạy.....	17/10 thứ ba à 9 giờ tối.
Tàu Annam chạy.....	21/10 thứ bảy à 9 giờ tối.

Đường Cap & Baris

Tàu Namky.....	16/10 thứ hai à 9 g.m.
.....	17/10 thứ ba à 8 ..
.....	19/10 thứ năm à ..
.....	20/10 thứ sáu à 8 ..
.....	21/10 thứ bảy à 12 ..

Đường Tây-ninh

Tàu Namkychạy, thứ tư 18/10 à 8 ban nui
 Saigon, le 14 Octobre 1916
 P. le Directeur de l'Exploitation
 Le Capitaine d'Armenet.
 MARSEILLE-FR

HÃY LÀM CHO HUYẾT TINH KHIẾT

THÌ PHẢI CÔNG TRƯỚC

"SALSEPAREILLE DE GRIMAULT & CIE"
 (Salsepareille Parisienne)

Thuốc "Salsepareille de Grimault & Cie" đã hiệu nghiệm hơn bốn chục năm nay, bình ngoại khoa là ghê, nốt, mụn, v. v. đều chữa được cả, đáng làm cho máu tinh khiết.

Grimault & Cie, ở đường Vivienne số 8, Paris, và trong các tiệm thuốc có bán.

Có trữ tại tiệm thuốc Thương-dăng, chủ tiệm là G. RENOUX như hàng báo-lễ-sư, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-A, đường Thủy-bình, môn bài số 215, Cholon, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

HAI MƯƠI NĂM DANH TIẾNG!!!

TRƯỜNG SANH

VẠN BÌNH

HỒI XUÂN

PHÂN NHƯỢC

VI CƯỜNG

NHỜ BỒI

TRƯỚC RUGI

ELIXIR GODINEAU

Có trữ tại
 Tiệm thuốc
 Thương-dăng
 chủ tiệm là
 G. RENOUX
 Pharm. BERO
 Capitateur, SAIGON
 trước rạp hát tây

Và tại tiệm thuốc Pháp-A đường Thủy-bình, môn bài số 215, Cholon, ngang nhà giấy xe lửa

MƯỜI CÁI NGÀN BÀI

QUINA-LAROCHE

THUỐC RƯỢU CÓ CỐT RƯỢU KHO
 CƯỜNG TRẮNG, BỔ HUYẾT, GIẢI NHIỆT

Trong rượu này có đủ 3 tinh của 3 thứ Kinkkyna (đồng, sắt, kẽm)

RƯỢU QUINA-LAROCHE mỹ vị dễ uống, tốt hơn hết cả thứ rượu nhô và rượu ngọt, có trên cốt Kinkkyna.

Nó rất thần hiệu trong việc trừ hư-nhược. Ăn thực bất tận và hàn nhiệt bệnh.

QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX

đồng mà trừ huyết suy chướng, bạch chứng, cũng bổ dưỡng những người bệnh đau lâu mới mạnh, vác vác

Tiệm nào cũng có bán

PARIS, 20, Rue des Fossés-Saint-Jacques. PARIS

Có trữ tại tiệm thuốc RENOUX, báo chệ y khoa tân-si nhưt hàng báo chệ y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
 Certifié l'insertion.....
 Saigon, le 19

HÃY HỎI
THỦ HỘP QUỆT
 HIỆU NÀY

LÀ THỦ TỐT
 HƠN CÁC THỦ
 KHÁC

PHỔ THÔNG GIÁO KHOA THƯ XÃ.
 BIBLIOTHEQUE FRANCO ANNAITE DE VULGARISATION
 Publié sous la direction de F.-H. SCHNEIDER, Editeur à Saigon
 7, BOULEVARD NORDDOM

SÁCH HỌC
SƠ HỌC LUÂN-LÝ
 (LEÇONS DE MORALE)
 à l'usage
 des Ecoles Indigènes du 1er Degré
 par
TRẦN-TRỌNG-KIM
 Giáo sư Trường Sư phạm Đông
 An Nam

Mỗi cuốn 84 trang giá . . 0\$30

GỞI BÁN ở các hiệu sách Đông-Dương.
BÁN BUÔN Tân Hiệp tin F.-H. Schneider
 7 B. Norddom, Saigon.
 For nhà hoặc số người soạn,
 20 B. Carreau Hanoi.
 ở các cửa hàng sách Saigon,
 Hanoi, Haiphong, Tourane và
 Huế.

Vu pour légalisation de la signature
 de M.....
 Saigon, le 19
 Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon. — Imp. F.-H. SCHNEIDER
 Certifié au tirage à
 mille fois et à trente d'usage
 F. H. Schneider

Battambang chày 19 10 thứ hai à 9 giờ
 Annam chày 21 10 thứ bảy à 9
 Đường Lạc-tĩnh 16 10 thứ hai à 9 giờ
 Đường Tây-ninh 15 10 thứ sáu à 8
 Tàu Mouton chày 19 10 thứ hai à 9 giờ
 Khmer chày 20 10 thứ sáu 9
 Đường Battambang và Đê-thiên
 Tàu Nam-ban chày 17 10 thứ ba 9 giờ
 Battambang 21 10 thứ năm 9

HÃY LẮM CHO HUYẾT TINH KHIẾT
 THÌ PHẢI UỐNG THUỐC

"SALSEPAREILLE DE GRIMAULT & CIE"
 (Salsepareille Parisienne)

Thuốc "Salsepareille de Grimault & Cie" đã hiệu nghiệm hơn bốn chục năm nay, bình ngoại khoa là ghê, nhọt, mụn, v. v. đều chữa được cả, đáng làm cho máu tinh khiết.

Grimault & Cie, ở đường Vivienne số 5, Paris, và trong các tiệm thuốc to có bán.

Có trữ tại tiệm thuốc Thượng-đăng, chủ tiệm là G. RENOUX nhứt hàng bảo-lê-su, Saigon, trước rạp hát tây, và tại tiệm thuốc Pháp-Á, đường Thủy-bình, môn bãi số 215. Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa lớn.

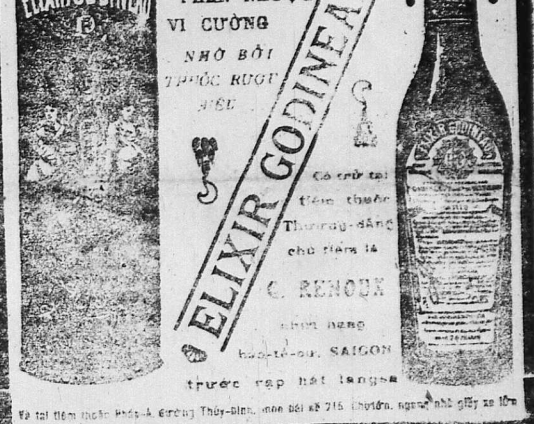
PHÂN NHƯỢC VI CƯỜNG NHỜ BỒI THỨC RƯỢT

ELIXIR GODINEAU

CÓ TRỮ TẠI TIỆM THUỐC THƯƠNG-ĐĂNG CHỦ TIỆM LÀ G. RENOUX NHỨT HÀNG BẢO-LÊ-SU, SAIGON

TRƯỚC RẠP HÁT LẠNG

Và tại tiệm thuốc Pháp-Á đường Thủy-bình, môn bãi số 215 Chợ-lớn, ngang nhà giấy xe lửa

MƯỜI CÁI NGÀN BÀI

QUINA-LAROCHE

THUỐC RƯỢU CÓ CỐT RƯỢU NHO CƯỜNG TRĂNG, BỔ HUYẾT, GIẢI NHIỆT

Trong rượu này có đủ 3 tinh của 3 thứ Kiahkya (rượu, đá, nước)

RƯỢU QUINA-LAROCHE mỹ vị dễ uống, tốt hơn hết cho thể rượu nho và rượu ngọt, có trên cốt Kiahkya.

Nó rất hiệu trong việc trừ hư-nhược. Khi thực bất tấn và hàn nhiệt bình.

QUINA-LAROCHE FERRUGINEUX

đồng mà trừ huyết suy chứng, bạch chứng, cũng hỗ trợ những người bệnh đau lâu mới mạnh, vác vác

TÂM NƯỚC CŨNG CÓ BÁN

PARIS, 20, Rue des Fossés-Saint-Jacques, PARIS

HÃY HỎI THƯ HỘP QUỆT

HIỆU NÀY

LÀ THƯ TỐT HƠN CÁC THƯ KHÁC

PHỔ THÔNG GIÁO KHOA THƯ XÀ
 BIBLIOTHEQUE FRANCO ANNAITE DE VULGARISATION
 Publié par la Revue et F. H. SCHNEIDER, Editeur à Saigon
 7, BOULEVARD NORD-EST

SÁCH HỌC

SƠ HỌC LUÂN-LÝ
 (LEÇONS DE MORALE)
 à l'usage
 des Ecoles Indigènes du 1er Degré

par
TRẦN-TRỌNG-KIM
 (tiên học Trường Sĩ-học Huế)

Một cuốn 84 trang khổ 0\$30

GỜI BÁN ở các hiệu sách Đông-Đương.

BÁN BUÔN Tại hiệu in F. H. Schneider 7 H. Nord-est, Saigon, Từ nhà in có vận chuyển, 20 R. Carreau Hanoi.

BÁN LẺ ở các cửa hàng sách Saigon, Hanoi, Haiphong, Tourane và Huế.

Có trữ tại tiệm thuốc RENOUX, bảo chế y khoa tân-si nhứt hàng bảo chế y sanh đường Catinat và đường Bonnard, Saigon.

Le Directeur-Gérant : SCHNEIDER.
 Certifié l'insertion.....
 Saigon, le 19

Vu pour légalisation de la signature de M. Saigon, le 19 Le Maire de la Ville de Saigon

Saigon. — Imn. F. H. SCHNEIDER

Certifié aut usage à
mi-huê cho các trường Sĩ-học
trên địa phương